Al de volksdichten. Deel 1

Jan Pieter Heije

bron
Jan Pieter Heije, *Al de volksdichten. Deel 1*. P.N. van Kampen, Amsterdam 1865

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/heij007alvo01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

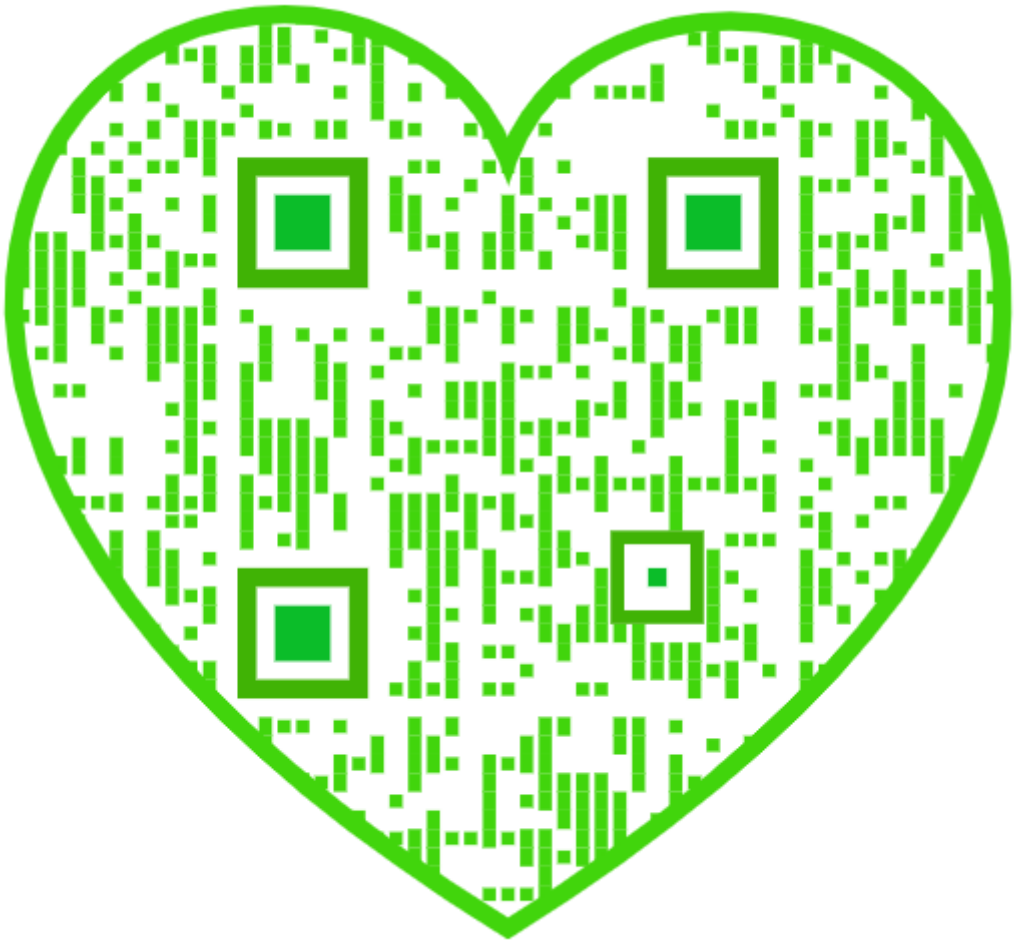

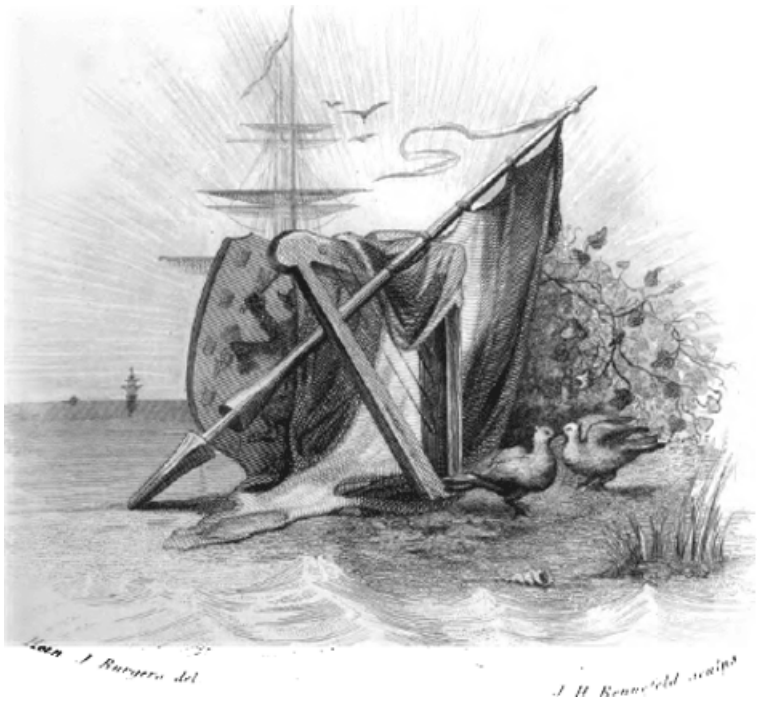

Aan Neêrlands volk.

Wat ik, nu bijna 40 Jaar, eigenaardigs bij u opmerkte, met u dacht en 'voelde, in u liefhad of misprees, van u hoopte en voor u begeerde, mijn Volk! sprak ik méést uit in kleine Liedren en Dichten die, als gevleugeld zaadhulsel, door den adem des Tijds gedreven, overal zijn heengewaaid.

Thans (terwijl de Ouderdom reeds aanklopt!) heb ik 't Beste wat ik van die zaadkorrels terug kon vinden, hier, als in een Bloemhof, bijeengeplant, of 't zich, onder Gods Zegen, ontwikkelen mogt tot velerlei vrucht.

Zoo bezit ge dan in deze Bundels *Volksdichten* (nevens 'al de *Kinderliederen*', die 'k, 4 Jaar verleden, uwen Lievelingen gaf) het innigst, wat in mijn geest en gemoed aan wenschen en gebeden voor u leefde en leeft: - Helpe het u, om 't meest vrije, vranke, vroede en vrome Volk te worden der Wereld.

AMSTERDAM, 1 Maart 1865.
H.

Opmerking.

Enkele Drukfouten vallen alligt van zelfs in 't oog: b.v. blz. 38, 'word sterker'; 79, (Blz. 79 en 87 zijn verkeerdelijk geteekend: 25 en 86) 'siksche*n* buit'; 121, 'Met (-) een'; 128, 'verzel*d*'; 194 ('*t* 'Kleine hofje'; 257, 'Wie(*n*) ik bemin', enz, enz.

Men beschouwe evenwel niet als Drukfouten: - het veelvuldig *verzachten* van Uitgang, door *weglaten* van Letters (b.v. de *e* en *en* in 'eene' en 'eenen'; de *n* in 'den'; de *t* in het Meervoud der Gebiedende Wijs, enz., enz.) - Even als 't plaatsen van menig klemteeken, en 't een enkle maal *verscherpen* van den Uitgang, zjjn die weglatingen met Voordacht geschied!

Immers - zal óóit onze Leestaal de welluidendheid verkrijgen der Spreektaal, dan doe men niet *elke* Letter zóó hard en scherp gelden als, helaas! nog maar àl te dikwijls, bij Voorlezen of uit het hoofd Opzeggen gebeurt.

Wat in de beschaafde Uitspraak, zacht wegvloeijend en ineensmeltend, naauwlijks of nooit gehóórd wordt, worde 't óók niet, wanneer men vóórleze! Doch men geve daarentegen bij 't Lezen, aan sòmmige Woorden, Lettergrepen en Letters dan ook *die* klem, welke een beschaafd Sprekende er aan geven zoû.

Nu scheen 't juist in Bundels *Volksdichten* de regte plaats te zijn, om zooveel doenlijk, door Teekens ('), (' '), (^), (`), (´) die zoetvloeijende of pittige manier der gewone Uitspraak te verzinnelijken. Waar 't verzuimd mogt zijn, kan men het Beginsel, nu 't aangewezen is, zelf wel toepassen. Wie wil, raadplege wijders de 'Regels voor vloeijende Uitspraak bij 't Zingen', medegedeeld in de I^{ste} Aflevering der NEDERLANDSCHE LIEDEREN (verschenen bij de Gebroeders BELINFANTE, te 's Gravenhage).

H.

I

Te land en ter zee.

[Van Mannen in Oorlog]

* * *

Van Mannen in Oorlog, van Mannen in Vree,
Oud-Holland! daar mogt je van spreken;
En riep je te Land, of riep je ter Zee,
Ze bleven niet in gebreken!
Dezelfde hand
Greep fiksch genoeg
Het zwaard, den roerstok en den ploeg,
Tot 't heil van 't lieve Vaderland!

Wat suf-je, jong-Neêrland! wat sluimer je dan?
Waarachtig, 't is zonde, 't is schande -
Net of je geen tien haast meer tellen kan
Te water en ook te lande?
Kom, sla uw hand,
En fiksch genoeg,
Om zwaard, om roerstok en om ploeg,
Tot heil van 't lieve Vaderland!

Te land.

Oud en nieuw.

1.

Zeg eens! - 'k hoor u altijd droomen
Van den goeden 'ouden' tijd:
Zou er.... denk ik dan met spijt,
Nooit een goede 'nieuwe' komen?....
Maak' te schande, maak' te schande
Al die prijzers van 't Verleên;
Slaat de handen flink ineen,
Wakkre Mannen in den Lande:
Toon', dat er nog kracht en pit
Ons in merg en beendren zit!

2.

Zij het al niet met musketten,
Zij het niet met zwaard en lans,
Toch blijft ons nog schoone kans
Om den vijand pal te zetten.
Maak' te schande, maak' te schande
Al die vechters voor 't Verleên,
Sla' weêr moedig om u heen
Wakkre Mannen in den Lande!
Zorgt, dat Vroomheid, Vroedheid, Vlijt,
't Zwaard zij van den 'nieuwen' Tijd.

3.

Zij uw weefgetouw het rapste
  Van het 'heele wereldrond;
  Klieve uw ploeg het best den grond;
Blijve uw handelsman de knapste!
Maak' te schande, maak' te schande
  Frankrijks fijnheid, Englands kracht,
  Duitschlands weten, Ruslands magt...
Wakkre Mannen in den Lande! -
  Vrank en vrij, en stuur en stout
  Blijv' 'Jong'-Neêrland, als het 'Oud'!

4.

Bindt dan, als in vroeger dagen,
  Naast de driekleur, aan uw mast
  Niet alleen den Bezem vast
Om de 'Zee' meê schoon te vagen....
Maak' te schande, maak' te schande
  Die hem 't Oude doel slechts wijdt:
  Toon', dat hij, in nieuwen tijd,
Nog wel béter veegt te 'Lande'....
  Dat hij nu het éérst en méést
  't Onkruid veegt uit Hart en Geest!

Ronde-dans.

Holland,
Bolland,
Met uw blanke duinen:
Vlietjes vlieten door uw zand,
Zeeën golven om uw strand,
Bloemkens groeijen in uw tuinen: -
Geeft malkaâr de regterhand
Heeren-, boer- en burgerstand!
Wat je kreeg, of wat je gaf,
Petten af, Hoeden af!...
Springt nu allen vrolijk meê
Onder luid en ferm hoezee
Voor het lieve Vaderland!

Rap en vroom.

Wakkre harten, trouwe zielen,
   Eerlijk dragen schot en lot,
Niet te bukken, niet te knielen,
   Niet te buigen, dan voor God,
Rap van leden, vroom van zeden,
Dat was Hollandsch - lang verleden!

Mannen-broeders, leer' u tooijen
   In den spiegel van dien tijd!
Vrouwtjes, leer' uw hart te plooijen
   Dat ge zóó te minnen zijt:
Rap van leden, vroom van zeden,
Dat zij Neêrlandsch - ook op heden!

Houw en trouw.

Een man, een Man - een woord, een Woord!...
O fiksche leus van vroeger dagen:
Nog klopt mijn hart met sneller slagen
Wanneer mijn oor u klinken hoort: -
Een man, een Man - een woord, een Woord!

Dàt was een zegel zonder breuk,
Een handschrift, nooit nog valsch bevonden,
Een vaste borgtogt, nooit geschonden,
Een parkement in goeden reuk
Dat nooit een barst had of een kreuk!

In Oost en West, in Zuid en Noord
Werd Holland om die leus geprezen....
Och! 'k bidje, laat het nòg zoo wezen:
't Zij stéeds, als men van Neêrland hoort -.
Een man, een Man - een woord, een Woord!

Sta pal.

Sta pal, mijn dierbaar Vaderland,
In last en leed, in nijd en nood!
Doe nòg der Vadren eed gestand:
'Voor regt en vrijheid, zege of dood!'
Houd - waar uw Regter- 't Zwaard omsloot,
Op 't Bijbelboek de Linker-hand:
En sta zóó pal, mijn Vaderland,
Mijn Vaderland!

Sta pal, mijn Vaderland, sta pal,
Schoon 'heel de wereld wanklen moog'!
Omring u met een vasten wal,
En hef kloekmoedig 't hoofd omhoog
De deugd in 't hart, op God het oog....
Dàn staat Gij - wàt bezwijken zal -
Dan staat Gij onverwrikbaar pal,
Mijn Vaderland!

Vrij.

Vrij 'Denken' mag-je in ieder Land...
Gelukkig, dat geen mensch kan vinden
Een band
Waar men 'gedachten' meê kan binden:
Maar - in Ons lieve Vaderland
Is zelfs het 'Spreken' vrij, mê-vrinden!
Uw Vaders hebben, met hun bloed,
Dat kostlijk goed
Verworven,
En zijn er voor gestorven!

Bewaar dat erfdeel als uw kracht,
Gij volk der vrije Nederlanden!
Geen magt
Omstrikke uw Woord met slaafsche banden!
Neen! waak bij dag en waak bij nacht
Dat Hoog noch Laag het aan kan randen.
En - wierp men óóit *die* Vrijheid neêr
Gij moet ze weêr
Verwerven...
Al zoudt ge er ook voor sterven!

Flink.

1.

'Ja, als 't niet kan, dan kan het niet!'....
Zoo hoor ik alle dagen
Van flaauwerts en van tragen:
Maar ik - ik haat dat laffe lied:
En, zoo mij God de kracht wil gunnen,
Dan zeg ik: 'wàt er ook geschied',
't *Moet* kunnen!'

2.

Kom'! haal' de handen uit den zak
En steek' die uit de mouwen,
Gij Mannen, en gij Vrouwen!
Staat af van lust en van gemak:
En, valt er soms wat zwaars te tillen,
Denk': 'willen tilt het zwaarste pak,
'k *Wil* willen!'

3.

Wat flink en eerlijk is, en goed,
Hoe zwaar het ook moog' 'lijken,
Zal ligt en handig blijken
Wanneer men 't pittig wil en doet:
Hoe of 't dan loopen mag en runnen,
Zeg' steeds, met ernstig-vroom gemoed:
"t *Moet* kunnen!'

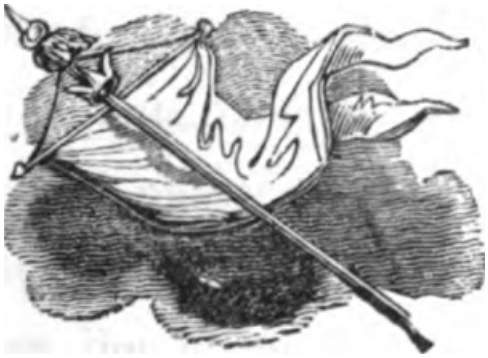

Vrind en vijand.

1.

Een Vrind is vast een kostlijk ding! -
Doch zoo 'k te bidden had daarnéven,
Dan waar' 't (al schijn' het zonderling)
Dat God mij Vijanden mogt geven:
De vinnigste, die men kan zien,
En liever honderd nog, dan tien!

2.

o Kostbre spiegels voor 't Verstand,
o Trouwe wachters voor de Zeden,
o Prikkels voor de slappe hand;
o Drijvers voor de trage leden....
Wat dank ik u, al menig jaar,
Het beste, dat er in mij waar'.

3.

Wie Vrinden vindt, *is* móóglijk goed;
Maar, wie met Vijanden moet kampen,
Wordt sterk van geest, rein van gemoed -
Blijft staal en goud in 's levens rampen,
Mits hij, regt warsch van toorn of haat,
Met Dank vergelde 't goeddoend kwaad!

4.

Geef elk dan - God! wij bidden 't U,
Een trouwen Vrind! Doch wil daarnéven
(Zoolang Uw Wereld blijft als nu)
Wat scherpe Vijanden ons geven:
Wil - schiet óóit vriendenhand te kort,
Dat ons een vijand wakker port!

Jan stavast.

1.

Al valt de hemel naar omlaag
Ik zet er kloek mijn schouders onder,
En 'k wed, al 'lijkt het nog zoo'n wonder,
Dat ik hem steun, dat ik hem draag:
Sta maar vast in pret en pijn,
En het leven
Kan niets geven
Wat u àl te zwaar zou zijn!

2.

Maar - doet gij 't in uw eigen kracht,
Al staat ge ook stevig op uw beenen,
Een stroohalm... een paar kittelsteenen...
Daar leg-je, Man: - en goeden nacht!
Staat ge vast in pret en pijn,
Vroom gelooven,
Kracht van boven,
Moet uw innig steunsel zijn!

3.

Maar dàn ook: als gij *die* gevoelt,
Dan staat ge in stormen en bezwaren
Gelijk een Rots in 's levens baren
Onwrikbaar, hoe het bruist en woelt:
Sta dus vast in pret en pijn,
Neêrlands Mannen! -
Zulke Jannen....
Och! mogt ge dàt altoos zijn!

Eendragt.

1.

Dàt gaf u lijdzaamheid en moed
Gij, fier-ootmoedig Voorgeslacht,
Eene Eeuw van worstling dag en nacht...
'Door Eendragt, Magt!'

2.

Eén-dràgt... o woord van diepen zin:
Zie! àller handen, klein en groot,
Ze drágen: trouw in allen nood,
Ja, tot den dood!

3.

Ze drágen: àllen t'saam als één,
En èlk alsof hij àllen waar':
En houden Spanje Tachtig jaar
Den evenaar!

4.

En kinderhand wordt reuzenvuist:
En als een greep van diamant
Is 't - waar de teêrste maagdenhand
Den last omspant.

5.

Mijn dierbaar Volk, zie toe: er knaagt
Een worm onzigtbaar aan den band
Die thàns als éénheid u omspant: -
Eendragt, hou stand!

Een vuist.

Friesland, Zeeland, Gelderland,
Holland.... och! ik wou vergeten
Hoe-àl die Gewesten heeten
Thans omvlochten door den band
Van ons dierbaar Nederland!

Adel, Steêluî, Boerenstand,
Och! me dunkt, we moesten denken,
Wat al kracht we elkander schenken
Als we, omgord door éénen band,
Burgers zijn van Nederland!

Iedren vinger van een hand
Kan men buigen ligt, en knakken:
Maar - als zij zich zamenpakken,
Zijn ze tienmaal méér bestand....
Word een Vuist, mijn Nederland!

Lands wijs, lands eer.

Van buiten ijs, van binnen gloed
Is 't, 's winters, in de Nederlanden;
Al zijn er turfjes om te branden,
De grond is sneeuw, en ijs de vloed:
En ja! het huis zoo digt te sluiten,
Den jas te knoopen tot den hoed,
Dat staat misschien wel kil van buiten -
Maar haard en hart zijn warm en goed...
Van buiten ijs, van binnen gloed.

Elk Land heeft zoo zijn eigen wijs
En ook zijn eigen eer, mê-vrinden: -
Zoo zult gij àndre Landen vinden
Van buiten gloed, van binnen ijs!
Mogt iemand uwer dan verkiezen
Te zijn in Napels of Parijs,
Ik wil geen woord er om verliezen
En gun hem graag dat Paradijs:
Van buiten gloed, van binnen ijs.

Maar ik - ik zeg het rond en goed,
Ik hoû-'et met de Nederlanden!
Wij schijnen mooglijk niet te branden
Maar doen het: waar het màg en moet!
Wij hebben te allen tijd gegeven
Den Arme, wat zijn leed verzoet,
Den Vriend ons hart - der Trouw ons leven,
En 't lieve Vaderland ens bloed....
Van buiten ijs, van binnen gloed!

Vuur en water.

1.

Brand... klinkt het: brand!
Van allen kant
Met joelend, wild geklater:
De vlam slaat uit
Van Oost en West en Noord en Zuid,
Waar is de spuit?
Geef water toch, geef water!

2.

Doch dwaal' *hier* óók
Een beetje rook
En ziet ge vonken spatten,
Toch blijft het stil:
't Lijkt of het hier niet branden wil....
We zijn te kil
Naar 't schijnt, om vlam te vatten.

3.

Nu, vreemd is 't niet! -
Zoo tusschen 't riet
En midden in de baren,
Vliegt Waterland
Zoo gaauw als de andren niet in brand:
Berg stok en band...
Ge kunt de spuit hier sparen!

4.

Doch, maak' er dan
Zoo'n spuls niet van
En wilt er niet op bluffen;
Wijs zijt gij wel:
Maar ook wat koeler naturel
Is in het spel:
En... rusten, wordt soms suffen!

5.

'Lands wijs, Lands eer!'
Ik zeg niets meer
Ik heb ze zóó geprezen;
Wees vroom en goed:
Maar brand dan ook, waar 't màg en moet...
'Van binnen gloed'
Die dient er bij te wezen!

6.

Zoo trots en vreugd
Om burgerdeugd
U dan in 't harte sluipen,
Denk aan mijn lied:
Verbranden, Neêrland! zult ge niet
Wat ook geschied':
Maar - wacht je... voor 't verzuipen!

Vechtpartij.

1.

Onvervaard
En kloek te wezen
Lag voorheen in Neêrlands aard:
Voor geen drommel ooit te vreezen,
Hoe hij rondsprong om zijn staart,
Maar, met flinke, forsche handen,
Lang niet malsch,
Elk te pakken bij zijn hals
Die de vrije Nederlanden
Vuig of valsch
Aan dorst randen,
Dàt (het hart verdaagt er van!)
Was in lang verleden jaren
Zoo te land als op de baren
't Werk van Jan en Alleman!

2.

'Als voorheen
Zoo kloek van zinnen
Is er nog wel menigeen;
Maar, wat is er bij te winnen,

Nu onze Oorlogstijd verdween?’
Dunkt u 't? - wil dan maar beginnen,
Vroeg en laat,
In het huis en op de straat,
Met de Vijanden 'van binnen’!
Leer het kwaad
Overwinnen,
Waar het zit of schuilen kan;
Leer 't bevechten en vertreden....
En (zoo 't 'lukt) roep ik ook heden:
'Leve Jan en Alleman!’

Een schutter.

Patroontasch, sabel en geweer,
Dat maakt nog geen Soldaat:
Een hart vol moed, een hart vol eer
Daar komt het eigenlijk op neêr,
Mijn brave kameraad!

Een helder oog, een rappe hand,
Een onverschrokken zin,
Een ziel die voor de Vrijheid brandt
En liefde tot het Vaderland: -
Daar, Jongens! zit het in.

Onthoû het, snorbaard-korporaal!
Als gij te drillen staat: -
Al dôft zijn koper en zijn staal,
Al is zijn leêrgoed ook wat vaal...
Zóó'n Schutter, is Soldaat!

Twee oranje-liedjes.

I.

'Oranje-houtje kan geen kwaad!'
Dat heb ik wat gezongen,
En 'k heb er, als een jongen,
Meê loopen zwieren langs de straat;
En 't zal me nooit berouwen,
Wilhelmus van Nassouwen!

Wat hebben wij U lief gehad,
Gij Princen van Oranje!
Wat is er tegen Spanje
Voor U al Neêrlandsch bloed gespat:
Maar 't zal ons nooit berouwen,
Wilhelmus van Nassouwen!

Och, Koning uit Oranjebloed,
De welvaart dezer Landen
Die stellen we in uw handen:
Voer staf en degen vroom en vroed!
Dan zal 't ons nooit berouwen,
Wilhelmus van Nassouwen!

II.

Wij buigen voor den Koning neêr
En roepen wel: 'lang moog' hij leven!'
Doch, dàt is maar uitwendige eer
En die het pligt is hem te geven;
Maar zoo in 't innigst van 't gemoed
Hem lief te hebben boven maten
En huis en hof en goed en bloed
Voor Hem en 't Vaderland te laten,
Dàt staat er - of ik heb het mis -
Dat staat er in geen wet geschreven,
Dat moet in 't diepst des harten leven;
Dat is wat méér nog, dan te geven
Den Koning wat des Konings is.

Dàt - Koning uit Oranjebloed,
Dat is de Rijkskroon der Nassouwen!
En diep en vast voelt ons gemoed
Hoe innig 't zich aan U kan houên.
Met open oog en trouwe borst
En krachtig-teêr verknochte handen
Staan op dees' bodem Neêrlands Vorst
En 't Vrije Volk der Nederlanden: -
Dàt tintel door de ziel u heen
O Koning - zoo als 't Ons ontgloeije,
Opdat, waar Liefde en Vrijheid groeije,
Aan aller ziel de bede ontvloeije:
'Stéédsblijve Oranje en Neêrland één!'

Oost-Indië.

1.

Deden niet uw gulden stralen,
Oosterlicht en Oostergloed,
Bóven Spanjes overmoed
Neêrlands jonge Vrijheid pralen? -
Deden niet de zilvren droppen
Van dien Ooster-balsemlucht
Neêrlands jonge Welvaart knoppen
Tot Europa's rijkste vrucht?

2.

Ai! wat gaaft ge aan Java's stranden
Voor de Vrijheid, voor de Kracht,
Voor den Zegen, U gebragt?
Ai! wat gaaft gij, Nederlanden?
Als uw schepen, Nederlanden!
Keerden, met geleegden schoot,
Zond uw dank aan Java's stranden
Slaafsheid, stompheid, armoê, dood!

3.

Neêrland! 't zij dan thàns uw glorie,
Dat ge dáár uw Wapenschild
(Wijs en edel) zuivren wilt
Van de smetten der Historie!
Doe 't.... met àlles, u gegeven!...
Worde Gij dat Oosterstrand
Wat het U was: - 'Bron van leven!'
Wat het U noemt: - 'Moederland!'

De taal.

Neêrland! was uw arm van staal,
't Hart was zacht en mild en goedig;
Zoo ook huwt zich, vroom en moedig,
Kracht en teêrheid in uw Taal!
Kan ze in wilde stroomen bruisen
Plettrend, waar zij weêrstand vindt -
Streelend ook als lentewind
Kan ze fluistren, kan ze suizen
Wáár zij, in 't bekorend lied,
Deugd en Schoonheid hulde biedt.

Neêrland! leen uw luistrend oor
Aan de zangen van 't Verleden: -
Dring de rijke taal van 't Heden
Diep in ziel en zinnen door!
Wat aan glansen mogt verdooven,
o! De schittring van uw Taal,
Zacht als dons en scherp als staal,
Kan geen tijd of magt u rooven...
Zoolang ge uit Haar parelvloed
Teêrheid put, en Heldenmoed!

't Penceel.

En Gij, waarvoor de Wereld knielt,
Taal van 't Penceel: wáár vondt gij ooit
Een tal van Meestren, méér bezield,
En met onwelkbrer krans getooid?
Waar smolt Natuur en Poezy
Met inniger verknochting zamen,
o Nederland! dan in de rij
Dier Kunstnaars - en wat kroon van namen
Draagt fierder éénig Volk - dan Gij?

Mijn Volk, waardeer die kroon! - Uw oog
Bespiê haar rijkdom, glans en gloed,
Totdat haar schoonheid dringen moog'
In 't diepst en innigst van 't gemoed:
En Gij, Kunstjongren, spiegel' Gij
(Als in den spiegel der Historie)
U aan dier Kunstnaars breede rij: -
En blijve U steeds der Vadren glorie....
Kracht, Eenvoud, Waarheid, Poezy!

De graveerstift.

Neêrland! hebt ge uw Naam geschreven
In den stroom aan Chattams strand -
Hebt ge in Nieuwpoorts stuivend zand
Hem, onwischbaar, ingedreven -
Droeg hem Uwer Toonkunst faam
Roemrijk langs de wereldtransen,
Maalde in alle hemelglansen
Uw Penceel dien fieren naam....

Eeuwig levend, zonder schennis,
Hebt gij hem, met Naald en Stift,
Ook het Koper ingegrift: -
.....
Doe der Vadren geest en kennis,
Schoonheid, kloekheid, wijsheid, kracht,
Die ge, in Beeld, ons hebt gegeven,
Doe ze leven en herleven
In de Ziel van 't Jong Geslacht.

Een mijnwerk.

1.

'k Hoor dikwijls een verward geschreeuw
Van ijzren eeuw.... en gouden eeuw....
Maar 'k zeg: - *Wij* hebben ze allebeiden:
Zóó vast omarmen zij elkaar,
Dat haast geen mensch meer weet te scheiden
Dat, schijnbaar ongelijke, paar.

2.

Doch wie slechts in der Bergen schacht
Den kostbren erts te vinden tracht,
Zal zich in 't eind bedrogen vinden;
Al gaârt hij goud en ijzer ook,
Hij mist het beste nog, mê-vrinden!
En meest verdwijnt zijn schat in rook.

3.

Het reinste en rijkste mijngewelf,
O Neêrlands Volk! is in u Zelv':
Delf dáár... wordt sterker, vromer, wijzer!
Dan vindt Gij, in uw Harte, Goud -
Dan vindt Gij, in uw Spieren, IJzer -
Wat Gij uw leven-lang behoudt.

4.

Dàt is de zegen van Onze eeuw,
Spijt allerlei verward geschreeuw,
Dat wij (God zij geloofd!) het weten,
Hoe spierkracht - helderheid van geest,
Een vroom gemoed - een rein geweten,
Steeds 't kostbaarst mijnwerk zijn geweest.

5.

Dàt blijve 't U, in vast verbond,
Mijn dierbaar Volk! al kan Uw grond
Op ijzererts noch gouderts roemen!
Eéns... zoo Gij sterk wordt, wijs, en rein -
Zal men als Neêrlands mijnschat noemen
'Kloek lijf, vroom hart, en helder brein!'

Op de heî.

1.

Heidebloempjes, heidekruid...
Wàt uw maagje kan begeeren,
Mag je van de vlakte scheren
Schaapjes! - kies uw gading uit;
Zie niet op een enkle beet,
Heî... die is er bij de vleet!

2.

Heî, die is er bij de vleet?...
Neêrland! heb je geen erbarmen
Met uw naakte, schreijende Armen,
Snakkend naar een dronk en beet? -
Handenwringend in den nood
Om te *werken* voor hun brood!

3.

Met den grond, die overschiet
Als de schaapjes kooiwaarts spoeden,
Kondt gij Al uw Armen voeden
Zoo ge dáár ze werken liet: -
Heidebloempjes, heidekruid....
Neêrland, trek er koren uit!

Geven.

1.

Wees zacht van hart en mild van hand
Voor wie in zorg en armoê leven,
Maar 'k bid u, wees het met verstand,
Of gif voor gave zult gij geven.

2.

Geef d' Arme Geld, het strekt een dag,
Geef Kennis hem, het baat voor jaren,
Deugd baat, zoo lang hij leven mag...
Och help hem deugd en kennis garen!

3.

Geen milder Land dan Nederland!
Zoo werdt ge steeds (en nog) geprezen...
Geen Land, dat geeft met méér Verstand -
Zóó moog' voortáán uw eernaam wezen!

Broodwinning.

1.

Wat tobt gij toch, o jonge maats,
Om aan den kost te komen?
Wat zit gij daar te droomen:
Zeg', is er op de Vloot geen plaats?
Ik zie uit alle Landen
Matrozen in het Neêrlandsch want,
Maar Onze Jongens staan aan strand...
Zeg', hebt ge dan geen handen,
o Jonge Maats van Nederland?

2.

Wat tobt gij toch, o jonge maats,
En weet naauw te verzinnen
Hoe 't eerlijk brood te winnen?
Zeg', is op de Akker dan geen plaats?
Ik zie de zeissen zwieren,
Maar, och! het meest in Duitsche hand,
En 'k zie U slentren langs den kant...
Zeg', hebt ge dan geen spieren,
o Jonge maats van Nederland?

3.

Wat tobt gij toch, o jonge maats,
Om 't leven alle dagen?
Wat zit ge, laf, te klagen....
Geeft scheepsbouw of fabrijk geen plaats?
Ik hoor de hamers dreunen,
Maar 'k zie er Englands volk en trant
Met kloeke leden, flink verstand....
Terwijl Gij zit te kreunen,
o Jonge maats van Nederland!

4.

Fij!... schaamt u wat, gij jonge maats! -
Wie ijvrig is en wakker
Vindt wel op vloot en akker
Of in de nijvre werksteê plaats:
Dáár is méér goud te puren
Dan ginder aan 't Australisch strand...
Maar doe uw werk met eigen hand
En laat de buren - Buren!
o Jonge maats van Nederland.

Zuinigjes.

1.

Er was in oude tijden
Een fiksche spreuk bekend,
Mijn Land! ('k zag met verblijden
Ze u nog in 't hart geprent:)
Dat pronkjuweel der spreuken
Dat heette: - 'Een vette keuken
Een mager testament!'

2.

Eet goed, maar niet te magtig,
Maak pret, maar niet te duur,
Wees net, maar niet te prachtig,
Doof 's avonds vroeg uw vuur:
Het zwavelstokken-bakje
Win geld voor 't kerken-zakje,
't Minuutje, geld voor 't Uur!

3.

Wie zalig wenscht te sterven,
Die zorge, dat zijn goed,
Kome aan zijn wettige erven,

En aan zijn naaste bloed:
Doch, wie 't heeft òpgegeten
Die woû ik wel eens weten
Hoe aan dat woord voldoet?

4.

Voor pret van jonge jaren
Legt ge in uw oude krom;
Wat kast en keuken sparen
Vindt ge in uw beurs weêrom;
En was 't maar daags één Centje....
't Geeft toch, voor 't testamentje,
Een mooije, ronde som!

Een burgerjongen.

1.

'Mijn knaap van vijftien jaren
Wat zal hij doen
Met goed fatsoen?'...
Ik denk, hij kon gaan varen!
De zee is rijk, de zee is groot,
Zout water geeft het zoetste brood!

2.

Wil hij te land graag blijven;
Waarom niet vroeg
Met spâ en ploeg
Kloek Akkerwerk te drijven?
Een kèrel groeit er zeker van:
Een Boer is anderhalve man!

3.

Of mogt hij liefst begeeren
(Heeft hij verstand
En vlugge hand)
Een Ambacht goed te leeren -
Ik sta hem borg voor loon en gunst,
Hij hebb' maar trouw en vlijt en kunst.

4.

Slechts dàt zou mij verschrikken,
Zoo hij begeer'
Als halfblanks Heer
Te gaan uit pennelikken;
Schoon rok en boord en hoed wat blinkt,
Dàt brood is steeds doorweekt - met inkt!

Slavernij.

1.

Hebt ge vuisten kloek en sterk,
Hebt ge een harte zacht en goed,
Zijt ge lang geen domme bloed,
Maar de knapste haast in 't werk,
Zijt gij eerlijk, trouw en braaf,
Leeft ge, wat uw arbeid zij,
Als een vogel, vrij en blij,
Drink dan 'water,' zoo als hij -
Anders zijt gij morgen Slaaf!

2.

Ach, hoe menig kloeke hand,
Ach, hoe menig blij gemoed,
Hoe veel harten zacht en goed,
Hoe veel flinkheid en verstand,
Zag 'k verdronken in een glas,
Waar (in steê van 't zuiver nat,
Dat uit bron of duinwel spat)
't Vloeijend vuur uit kruik of vat,
't Helsch jenevervocht in was!

3.

Ziet! die ergste slavenbeul
Smeedt zijn kluisters om u heen,
Snerpt zijn zweepslag om uw leên,
Zonder troost ooit, zonder heul! -
Hieldt ge eens tegen Slavernij
Tachtig bange jaren stand,
Krachtig volk van Nederland!
Thàns omsluit u strenger band....
Blanke slaven, vecht u vrij!

Verhuizen.

Nieuwe heeren, nieuwe wetten:
Nieuwe vrouwen, nieuwe dwang:
Meisjes, wist ge 't niet al lang?
Knapen, kunt ge er niet op letten?
Al 't veràndren is gewis,
Dat nog geen verbétren is!

Neêrland, och! waar zijn de dagen,
Toen de dienstbren van 't Gezin,
Traden ze er op bruidsdag in,
Nog het Kleinkind konden dragen;
Toen een Dienstboô, oud maar kras,
Nog het kostbaarst erfstuk was! -

Vrinden! wilt ge raad ontvangen?
Dient dezelfde vrouw of heer
Levenslang in deugd en eer,
Leert aan oog en lippen hangen; -
Denkt zoo gij verhuizen moet:
'Beter, is bederf van goed!'

Weesjes kerkgang.

Moest gij, in uw prille jeugd,
Vaders, Moeders zorg ontberen...
Onder 't Vaderoog des Heeren,
Kweekte Neêrland U tot deugd:
Schaart u, Weesjes! schaart u zaâm,
Ter vereering van Gods naam!

Zondagmorgen, blijde dag!
Als, ter Kerke zaâmgekomen,
't Hart der Weezen met de Vromen
God den Heere loven mag;
En voor 't liefdrijk Vaderland
Zegen smeeken van Gods Hand!

Neêrland! och, wat heb je een hart
Voor uw Weêuwen en uw Weezen,
Om uw Zieken te genezen,
Om te heelen àlle smart: -
Weesjes! dankt met vroom gemoed,
Dat gij zijt van Neêrlandsch bloed!

't Lied van de jongens van Mettray.*

1.

Of je moedig wordt, of laf,
Arm of rijk - en slecht of braaf,
Kind van God - of Duivels slaaf...
Hangt méést van uw Jonkheid af:
Als de Jongen, is de Man...
Hou je goed dan - wat je kan!
REFREIN.
Ieder jongen moet het doen;
Of hij 't vroeger ook niet deê,
Maar het méést - voor zijn fatsoen,
Ieder Jongen van Mettray!
Dáárom klink' het, wáár je gaat,
Bij het leger of op zee
Op den akker of op straat...
'Hou' je goed, Jongens van Mettray!'

2.

Wie niet leert, die weet ook niet;
Wie niet spaart, raakt àlles kwijt;
Tijd is geld - en geld is tijd;

* Landbouwkolonie (voor verwaarloosde knapen) nabij Zutphen.

Werk-je niet, dan eetje niet!
't Lijkt eenvoudig: is 't niet waar?
Doch, ik bidje, onthoû het maar!
REFREIN.
Ieder Jongen moet het doen, enz.

3.

Weetje, hoe in vroeger tijd
Heette Oud-Hollands aard en bloed?
'Vrank en Vrij en Vroom en Vroed!'
Wordt dàt - zoo ge 't nog niet zijt!
Doe 't: want in der Jonkheid hand
Ligt de Toekomst van ons Land!
REFREIN.
Ieder Jongen moet het doen, enz.

4.

God Almagtig, leen Uw gunst
Aan de Nederlandsche Jeugd!
Zegen alle trouw en deugd,
Allen arbeid, vlijt en kunst;
Daaglijks bidde U ons gemoed:
Maak ons goed - o! maak ons goed...
REFREIN.
Ieder doe het, dag en nacht,
Of hij 't vroeger ook niet deê;
Maar het zekerst zij 't verwacht

Van de Jongens van Mettray! -
Wat ons pad zij, wat ons lot
Levensbl[illegible], of stervensreê....
't Klink', als dank aan 't Land en God:
'Hoû je goed, Jongens van Mettray.'

Ter zee.

Nederland en de zee.

Uit zee hebt Gij uw grond gewrocht,
o Nederland - en wat onze oogen
In uw lands-ouw' bewondren mogen;
Uw rijkdom hebt ge in zee gezocht,
En uit haar diepe, wilde golven
De reinste parels opgedolven.

Als Visschersvolk staakt Gij in zee
En bragt, na strijd van tachtig jaren,
Als oorlogschatting van de baren
Euroop' de Vrijheid en de Vreê;
En zaagt, voor 't dundoek van uw kielen,
Elk Volk in vreeze en eerbied knielen.

Naar Zee, naar Zee het oog gekeerd:
Al wat er groots was in 't Verleden,
Al wat gij groots hoopt van het Heden,
Zij dáár geleerd, vereerd, verweerd! -
Weêr blink' dat Blad van Uw Historie
Van vrijheid, geestkracht, welvaart, glorie!

Vlaggelied.

o Schittrende kleuren van Nederlands vlag,
Wat wappert gij fier langs den vloed:
Hoe klopt ons het harte van vreugd en ontzag
Wanneer het uw banen begroet!
Ontplooi u, waai uit nu bij nacht en bij dag,
Gij blijft ons het Teeken, o heilige Vlag,
Van Trouw en van Vroomheid en Moed!

Of is niet dat Blaauw, in zijn vleklooze pracht,
Der Trouw onzer Vadren gewijd?
Of tuigt niet dat Rood van hun manlijke Kracht
En Moed, in zoo menigen strijd?
Of wijst niet die Blankheid, zoo rein en zoo zacht,
Op Vroomheid, die Zegen van Gode verwacht:
Den Zegen, die eenig gedijt?

Waai uit dan, o Vlag! Zij een tolk onzer beê
Om Trouw, en om Vroomheid en Moed.
De Wereld ontzie U op golven en reê....
Maar - dááldet gij ooit op den vloed -
Wij heffen uw Wit uit de schuimende Zee
En voeren naar 't Blaauw van den Hemel u meê...
Al kleurt zich uw Rood met ons bloed!

Regt door zee.

Regt door Zee, regt door Zee!...
Dàt klinkt Neêrlandsch op de lippen:
Regt door branding en langs klippen
Of het Oorlog zij of Vreê!
Of des Vijands vloten 't keeren,
Of ons ijzren ketens weren...
Als voorheen op Chattams reê
Klink' het moedig: 'regt door Zee!'

Regt door Zee, regt door Zee!
Dat klinkt Neêrlandsch uit het harte:
Of 't in vreugde zij of smarte,
Op den vloed of aan de reê;
Moog' verleiding u omzweven,
Moog' geweld uw ziel doen beven,
Zonder strijd wacht u geen vreê...
Vaar in Alles 'regt door Zee!'

Een triomfantelijk lied van de Zilvervloot.

1.

Heb-je van de Zilveren Vloot wel gehoord,
De Zilveren Vloot van Spanje?
Die had er veel Spaansche raatten aan boord
En appeltjes van Oranje!
REFREIN.
Piet Hein, Piet Hein,
Zijn naam is klein,
Zijn daden bennen groot:
Die heeft gewonnen de Zilvervloot!

2.

Zei toen niet Piet Hein, met een aalwaêrig* woord:
'Wel, Jongetjes van Oranje,
Kom klim' reis aan dit en dàt Spaansche boord,
En rol' me die mat van Spanje!'
REFREIN.
Piet Hein, Piet Hein, enz.

* Aalwaêrig, in zijn *oudste* beteekenis: = *ernstig* en *eenvoudig.*

3.

Klommen niet de Jongens als katten in 't want
En vochten ze niet haast als leeuwen?
Ze maakten de Spanjêrs duchtig te schand,
Tot *in* Spanje klonk hun schreeuwen.
REFREIN.
Piet Hein, Piet Hein, enz.

4.

Kwam er nu nog eenmaal zoo'n Zilveren Vloot,
Zeg', zou jelui nòg zoo kloppen?
Of zoudt gij u veilig, en buiten schoot,
Maar stil in je hangmat stoppen?
REFREIN.
'Wel! Neêrlands bloed
Heeft nog wel moed!
Al bennen we niet groot,
We zouên nòg winnen een Zilvervloot!'

De Ruyter.

1.

Ik zing er al van een Ruyter koen,
Maar niet van een ruiter te paard;
Toch was hij wel Engelsche dravers te gaauw,
Hij maakte wel Fransche vervaard.

2.

Hij reed er al op zijn houten ros
De Zee in een ommezien rond,
En Landen en Stranden ze beefden voor 't ros,
Als 't brieschte met koperen mond.

3.

En wie maar niet snel ter zijde sprong
En wie voor Oud-Holland niet boog,
Dien sloeg er dat ros met zijn hoef, dat het bloed
Uit neus en uit ooren hem vloog.

4.

Toen was nog ons Land zoo stout en vrij,
Toen was het zoo krachtig en groot,
Maar 't ros werd al zachtjes vernageld en oud,
De Ruyter, de Ruyter is dood!

5.

Och Vlissinger Michiel, Ruyter koen,
We pantseren nu wel ons paard,
Maar wànneer zal 't draven en brieschen op Zee,
Als toen Gij er ruiter op waart?

De kabels los.

1.

De kabels los, de zeilen op,
Dat gaat er op een varen;
Al waren wij Sinjeurs aan wal,
Ons hart leî in de baren:
Een Hollandsch kind, dat is bekend,
Die vindt in Zee zijn element,
Joho, joho, joho, joho!
Die vindt in Zee zijn element!

2.

En zijn we zoo geen banjêrs meer
Als in verleden dagen,
Toen ieder voor Jan-Compânie
Een flikker had geslagen:
Toch zeilen wij op iedre Zee
Zoo goed nog als de beste meê,
Joho, joho, joho, joho!
Zoo goed nog als de beste meê!

3.

Hoezee dan, Jongens: in het want!
De handen uit de mouwen,
Laat Duitscher, Noor of Engelschman
Niet klimmen in je touwen,
Dàn kan je varen zonder peil,
Al blies de Nikker in het zeil,
Joho, joho, joho, joho!
Al blies de Nikker in het zeil!

Jan-Maat.

REFREIN.

Te voet
Is goed,
Te paard is beter;
Maar wat een' Nederlandschen gast
Het beste past,
Is... in den Mast!

1.

Schat van Oost en Wester-strand,
Jan-maat haalt ze, zonder rusten:
Zie dien flinken, rappen kwant,
Goudmijn voor het Vaderland,
Levend Bolwerk onzer kusten!
Neêrlands roem en steun is hij
Te oorlog of ter koopvaardij.

REFREIN.

Te voet
Is goed, enz.

2.

Hoe de stormwind buldren mag,
Hoe de kogels moordend gieren,

Neêrlands fiere driekleurvlag
Laat hij wappren nacht en dag,
Laat hij onbedwongen zwieren,
En hij wankelt, zwicht noch wijkt,
Zoo de Dood die vlag niet strijkt.
REFREIN.
Te voet
Is goed, enz.

3.

Blijft zoo flink van lijf en ziel,
Jan-maats! Hollanders of Zeeuwen:
Denkt om Bestevaâr Michiel
Op het dek en in de kiel;
Bidt als lamren, vecht als leeuwen: -
Hart van goud en arm van staal,
'k Groetje nog als Admiraal!
REFREIN.
Te voet
Is goed,
Te paard is beter;
Maar wat een' Nederlandschen gast
Het beste past,
Is... in den Mast!

Naar zee.

1.

Ferme jongens, stoere knapen,
Foei, hoe suffend staat gij daar!
Zijt ge dan niet welgeschapen,
Zijt ge niet van zessen klaar?
Schaam' je, Jongens! en ga' meê
Naar de Zee, naar de Zee!

2.

Dat's een leven van plêzieren,
Dat's een leven van stavast,
Zoo de wereld rond te zwieren
In het topje van den mast:
Thuis te zijn op iedre reê....
Kom ga' meê, naar de Zee!

3.

Ben je een hachje... vaar' ten Oorlog,
('t Is, eilaas! méést voor de grap...;)
'k Weet een allerbest Kantoor nog
Als je wilt ter Koopmanschap;
Maar, òf ge Oorlog zoekt, òf Vreê,
Alle twee vindt ge op Zee.

4.

Laat ze pruilen, laat ze druilen,
Laat ze schuilen aan het strand;
Loop Jan Salie op zijn muilen
Jan Couragê kiest het want: -
Holla, Bootsman! alles reê?
Wij gaan meê naar de Zee!

Ligt matroos.

Geertemeû! dáár leît mijn schip: -
Al die stengen en die touwen
(Kunt ge er wel het oog op houên?)
Kan ik noemen in een wip:
En in 't topje van de râ
Klimt me nog geen ander na!

Blaast een stoker om den mast,
't Zou een kêrel moeten wezen
Die me voor mijn lijf deed vreezen,
Moest er nog een touwtje vast:
Och je leert zoo gaauw en goed
Als je wil... àl wat je moet!

't Is mijn leven en mijn lust
Om maar altoos rond te zwerven:
Meûtje - als u komt te sterven
Kom ik nooit weêr aan de kust:
Nou, ajû! - wees wel te moê....
Dat gaat naar Oostinje toe!

Om 't even.

Ver van huis of digt bij honk,
't Is me al om het even;
Slecht en regt, of praal en pronk,
't Is me al om het even;
Rijk als Cresus, arm als Job,
't Is me al om het even,
Als ik maar in 't ruime sop
Neêrlands vijand mag doen beven
En wie kwaad wil - 't is me om 't even -
Slaan mag op zijn kop!

Schrale kost, of goede sier,
't Is me al om het even;
Melk of water, wijn of bier,
't Is me al om het even;
Wittebrood, of roggebrood,
't Is me al om het even,
Als ik maar in vreugde of nood
Hebben mag een eerlijk leven,
Of - het is me al om het even -
Of een fermen dood!

In de haven.

Een Scheepjen in de haven landt
Gevuld met specerijen;
En menig flinke jonge kwant
Met buidels, vol tot aan den rand,
En harten, vol verblijên.

Wel geurig kruid, wel blanke munt,
Wat zult ge nu gaan dwalen;
't Is, of ge nimmer einden kunt,
Zoo komt, van ieder hoek en punt,
Een ieder van u halen.

Maar... als dan 't schip is leêggehaald,
Vindt Koopman en vindt Reeder
Zijn Specerij met goud betaald:
Doch - als Uw zilver is verdwaald
Matroos!... waar vindt ge 't weder?

Een béétje pret, ná leed en last,
Wie zou het U misgunnen?
Maar - niet de zeilen vòlgebrast...
Toe! leg een reefje, waar het past:
Het zou eens stormen kunnen!

Schippers-deun.

De wind waait uit den Oosten:
Ten Oosten moet ik varen;
En, die mij ànders drágen,
De witbeschuimde baren,
Doen nu mijn schip vertragen:
Ik zal me moeten troosten!

Voor anker wil ik draaijen
Goedmoeds en zonder klagen:
Wie 't ànders niet kan maken,
Die moet geduldig dragen,
Wil hij aan lû niet 'raken...
't Zal ééns wel Westlijk waaijen!

Contrarie in de stroomen,
Contrarie in de winden,
Zóó is, bij nacht en dagen,
Ons lieve leven, Vrinden!
Maar... wachten en verdragen
Dàt doet ons 't òverkomen!

Voor- en tegenwind.

Gaat het tégen-wind, mê-Vrind,
Laat een Schipper U dan leeren
Te lavéren:
Doe, alsof je er niet naar vroeg
Om aan gindsche kust te komen,
Maar zeil voort met wind en stroomen...
En - ben je eenmaal ver genoeg,
Wend dan over de' andren boeg!

Gaat het vóór-de-wind, mê-Vrind!
Leer van Stuurlui dan, bij 't zeilen
Steeds te peilen:
't Water schijnt soms diep genoeg
En er staat alligt geen baken....
Maar 't is kunst, weêr vlot te raken
Als òf wind òf stroom te vroeg
't Scheepjen op het drooge joeg.

3.

Vóór- of tégenwind, mê-Vrind,
Leer U werken - leer U wachten
Dag en nachten!
Haastig, komt altoos te vroeg,
Neuswijs, zal het minste weten,
Dom, heeft altijd wat vergeten,
Langzaam, komt nooit tijds genoeg....
Kies dus steeds den regten boeg!

Langs 't walletje.

Langs het walletje te varen
    Als men wind noch stroomen kent,
Zal voor 't stranden U bewaren: -
Wie naar 't midden van de baren
    Onbesuisd den steven wendt,
Heeft zich zelven aan te klagen
Als zijn boot wordt stuk geslagen.

Och! 'k zag op de wilde stroomen
    Van de diepe levenszee
Menig' varen zonder schromen,
Die wel nooit teregt zal komen
    In de haven, op de reê: -
Wie nog Stuurmanskunst moet lééren,
Blijv' langs 't Walletje lavéren!

Stuurluî.

De beste Stuurluî staan aan wal,
    En turen door hun vuisten;
Ze weten 't nòg - ze wisten 't àl -
Ze zijn, van louter wijsheid, mal....
    Maar roeren vin noch knuisten!

Ik ken er één, ik ken er twéé,
    Ze staan op alle kaaûen,
Ze sturen alle scheepjes meê: -
't Is, of de winden van de Zee
    Op hun kommando waaijen!

Hoor' Jongens! als Ik steek van wal
    Tot zeilen of tot roeijen,
'k Geef om die praatjes niêmendal...
De bèste Stuurluî staan aan wal:
    Ik, vaar maar... met de goeûen!

Haringvisschen.

Haring! Hollands Zeebanket,
Vroeger kwam je in gróóter hoopen:
't Schijnt, het tij dat is verloopen,
Zijn de bakens wel verzet?
Och ik vrees, de jonge Maats
Visschen nog op de oude plaats!

Vroeger wist een ligt matroos
Wáár men reven moest en peilen,
Wáár men 'alles vol' kon zeilen,
Wáár men veilig ruimte koos;
Wáár men, met één enklen slag,
Halve lading vangen zag.

'k Bid-je, Mannen aan het roer,
('t Geldt de welvaart van den Lande!)
Stuur toch niet, met schâ en schande,
Als je nooit ten haring voer: -
Wilt gij glorie en profijt,
Zorg', dat ge bevaren zijt!

Met den hengel.

Vangt er één een oude schoen,
De àndre staat er bij te hijgen
Van den morgen tot den noên,
Of hij niet 'reis béét mag krijgen,
En benijdt zijn' kameraad,
Dat hij *iets* naar boven slaat.

Snuggre vischjes! Gij doet wel,
Van u niet te laten vangen!
Plaag' de sukkels met uw spel;
Doe' ze hangen en verlangen: -
Om dat morsen met een pier
Geef ik waarlijk niet een zier.

Neêrland! zet uw Netten uit,
Visch met Fuiken op uw stroomen,
Dat er eens een fikschen buit
In uw leêge kaâr moog' komen:
Wat je met den Hengel trof,
Dat is katvisch, of een slof.

De reddingboot.

Wakkre jongens, Neêrlands trots!
Waar ons hart van kan verdagen,
Als gij 't rappe lijf durft wagen
In het woedend golfgeklots;
Die gevaren vreest, noch dood,
Als gij redden kunt uit nood!

't Grove buis om forsche borst
Dekt een harte vol erbarmen
Als ge een drenkling in uw armen
Door de wilde branding torscht:
Als gij Wijf en Kroost vergeet
Bij des Scheeplings bangen kreet.

't Is een stuk, Oud-Holland waard! -
Brave Mannen in den Lande,
Trouwe Wachters op den Strande,
Moog' je lang nog zijn gespaard:
Of geen Mensch uw Namen weet'...
'k Denk, dat God ze niet vergeet!

Noord-Zeebad-lied
Voor de jongens van 't Kleine Loo*.

1.

De wolk omhoog - de zee beneên:
De duintop blinkt van glansen;
't Is, of de pinkjes om ons heen
Met gindsche stoomboot dansen....
Hei! - bij die reuzendanspartij
Daar hooren Hollands jongens bij!

2.

De wolk omhoog - de zee beneên:
De duintop blinkt van glansen;
De baren stormen om ons heen,
De naakte jongens dansen
En springen, hand aan hand, in 't nat,
Dat op hun borst in vlokken spat.

3.

Noordwest.. . Noordwest! Dat 's prachtig weêr
Voor Hollands ferme knapen:
Gij, Bloedjes! die op donsen veêr

* *'t Kleine Loo,* achter 't Huis ten Bosch bij 's Gravenhage: Kostschool van mijn Vriend H.R. Meskendorff. De Jongens gaan drie maal 's weeks naar Scheveningen.

Nog tobbrig ligt te slapen,
Komt hier, als wij, met dartlen moed,
En worstelt met den wilden vloed.

4.

De branding keert... een zee van schuim...
Tsa, jongens, klaar de vuisten!
Komt, pakt haar bij haar meeuwenpluim
En beukt haar met uw knuisten;
En - gooit zij gierend u omveêr,
Springt op, valt aan, en grijpt haar weêr!

5.

De Zee - de Zee... zij was gewend
Voor Hollands arm te buigen,
En, tot aan 's werelds uiterst end,
Van vlag en roem te 'tuigen;
Hier, jongens! pakt haar nog 'reis goed...
Wie weet, wat ze eens voor Ons dan doet!

6.

De wolk verdunt - de zon breekt door:
De duintop blinkt van glansen,
De zeilen schittren in den gloor,
De blanke golven dansen;
Daar klinkt het sein: des Bootsmans fluit...
't Is tijd: Op, jongens! snel er uit!

1813-1863.

VII November-liedjes.

* * *

Bij deze November-liedjes herinnere men zich de Feestplaat van **Aug. Allebé,** welke door de zorg van het *Nederlandsch Onderwijzers-Genootschap,* ter herinnering aan Neerlands Verlossing in 1813, bij den Uitgever C.L. BRINKMAN, het licht zag.

De Zes Tafereelen dier Plaat zijn:

I. **Op den Kneuterdijk,** 11 Nov. 1813.

HOGENDORP, VAN DER DUIN VAN MAASDAM, VAN LIMBURG-STIRUM en KEMPER, in 's Gravenhage 's nachts te zaâm gekomen, om de Verlossing des Vaderlands te beramen.

II. **Aan den Buitenkant,** 15 Nov. 1813.

De Omwenteling te Amsterdam: 't joelende volk bij den brand der Douanen-huisjes.

III. **In 't Voorhout,** 17 Nov. 1813.

De zoons van HOGENDORP, die 't éérst, te 's Gravenhage, met een Oranje-kokarde een Franschen Schildwacht voorbijgaan (hij keert zich maar om, alsof hij 't niet zag!) - en daardoor 't sein geven tot 'Oranje boven.'

IV. **Voor de Muiderpoort,** 24 Nov. 1813.

De eerste Kozakken te Amsterdam; op den dag van Woerdens plundering en moord.

V. **Te Scheveningen,** 30 Nov. 1813.

Oranje's overkomst uit Engeland.

VI. **Op 't Haarlemmerplein,** 2 Dec. 1813.

Oranje's intogt te Amsterdam.

Gelijk de November-liedjes meest allen, in aanhef of refrein, met voordacht herinneren aan Volksdichten uit dezen Bundel, welke reeds in den mond en in het hart des Volks leefden, zoo is, meer bepaald nog, N°. VII, het **Vlaggelied** (Blz. 58 hiervóór), toegepast op den 17den November 1863, ten Gedenkdage van 't, door HOGENDORP en de Zijnen, opvatten van 't Bewind, in naam des Princen van Oranje.

I.
Op den Kneuterdijk.
11 November 1813.

Van Mannen in Oorlog, van Mannen in Vreê,
Oud-Holland! daar mogt je van spreken;
En riep je te Land, of riep je ter Zee,
Ze bleven niet in gebreken....
'k Zie thàns geen hand
Die zee en strand
Ontboeit uit smaad en ijzren band: -
Wie redt het lieve Vaderland?

Daar komen Vier Mannen te zamen bij nacht,
En spreken van Zeven daarneven,
Die goed en die bloed, die wijsheid en kracht
Voor 't arme Land willen geven;
Één hart, één hand! -
o Kloeke band
Van Moed, van Vroomheid en Verstand,
Tot heil van 't lieve Vaderland.

En 't ruischt door den nacht heen, en ruischt langs de zee,
En ruischt langs lands-ouwen en kusten:
'Daar zijn weêr je Mannen van Strijd en Vreê,
Waak op, wie zou er nu rusten?'
Mijn Land, mijn Strand
Verbreek uw band;
Op God het oog, het zwaard ter hand:
Roep luid: 'Oranje en Nederland!'

II.
Aan den buitenkant.
15 November 1813.

'Oranjehoutje kan geen kwaad!'....
't Had lange niet geklonken;
Toen sprongen gloed en vonken
In eens tot vlammen uit op straat:
Toch zal 't ons nooit berouwen,
Wilhelmus van Nassouwen!

En bij het blakren van dien vlam
En 't siddren der Douanen
Voor onze Oranjevanen,
Klonk 't, wijd en zijd, door Amsterdam:
'De handen uit de mouwen
Voor Willem van Nassouwen!'

'Al is ons Prinsje nog zoo klein,
Alevel zal hij wezen
Wilhelmus uitgelezen,
Alevel zal 't Oranje zijn;
'k Wil Stam en Riet behouên:
Wilhelmus van Nassouwen!'

Maar dán - blusch uit, o Burgerij!
Het vuur van post en wanden:
Laat slechts in 't harte branden
Het Vuur, dat Vroed maakt, Vroom en Vrij! -
Dan kan op U betrouwen
Wilhelmus van Nassouwen.

III.
In 't Voorhout.
17 November 1813.

Schildwachtje, wend je hoofd zoo niet:
't Is Oranje, 't blijft Oranje!
Of je nu schik hebt, of verdriet,
Toch is 't Oranje, dat je ziet: -
't Is Oranje, 't blijft Oranje,
't Is Oranje boven!

Zij 't wat verbleekt in Achttien jaar,
't Is Oranje, 't blijft Oranje,
't Heeft toch nog glans genoeg, 't is raar,
Dat het je haast verblindt, niet waar?
't Is Oranje, 't blijft Oranje,
't Is Oranje boven!

Wil je mijn kop? - Grijp dan maar aan!
Toch Oranje, toch Oranje,
Zal op mijn hoedje blijven staan,
Of je mijn hoofd al af mogt slaan:
Toch Oranje, toch Oranje,
Toch Oranje boven!

IV.
Voor de Muiderpoort.
24 November 1813.

De trom is geroerd, de poort is digt,
De wapens blinken in 't avendlicht,
Tot strijd op dood en leven:
'Gedenk aan Woerden: aan Vrouw en Kind!' -
Ai! wat er harten beven....
Daar kwam de Kozak - als Vrind!

'In Naarden zij nog het nest niet leêg,
Langs Wesep dan maar! en roep ter deeg
Hoerah! naar Amstels beemden:
Dáár ducht elk man nog voor vrouw en kind...
We zijn geen wilde-vreemden:
Hoerah! de Kozak is Vrind.'

Kozakje kom hier! zet weg je lans,
Maak vuur: Wij schaften een flinke schrans,
En wijn - al was 't Champanje!
En als je dan alles kostlijk vindt,
Roep dan: Hoezee Oranje!
In plaats van Hoerah - mijn Vrind.

V.
Te Scheveningen.
30 November 1813.

Heb je van de Zilveren Vloot wel gehoord,
De Zilveren Vloot van Spanje?
Ik weet van een Schip, dat méér had aan boord,
En enkel toch maar Oranje! -
't Is hout
Meer waard dan Goud;
Het stevent door de zee
En brengt Prins Willem - brengt Vrijheid en Vreê,
Brengt Heil en Eendragt aan Neêrland meê.

Spraken ook in Engeland Vreemden en Vrind:
'Och, blijf nog maar wat, Oranje!
Je raakt ginds aan lî, door stroomen en wind!'
Toch stapt Hij ter schipskampanje:
'Mijn Land
Roept van zijn strand,
Prins Willem, sta me bij!
Vergéefs zal Neêrland niet roepen om Mij....
Vaar' toe, Matrozen! te loêf of lî!'

Hoor je nu dat juichen aan Schevelings kust,
Dat roepen: 'Oranje boven!'
En zie je dat snikkend schreijen van lust?
Daar is Hij - je mag 't gelooven!
God dank
Alle eeuwen lank:
Ons Neêrland is gered!
De Vrijheid steunt weêr op Zwaard en op Wet,
Nu hier Prins Willem zijn voeten zet!

VI.
Op 't Haarlemmerplein.
2 December 1813.

'Wilhellemus al van Nassouwe,'
God lof, nu is uw Volk uit nood!
Gij bleeft het Vaderland getrouwe,
Wij blijven 't U tot in den dood:
Wij geven goed
En bloed
Voor 't Land en U:
Als de éérste Willem van Oranje
Zijt Gij ons 'Vader Willem' nu!

'Waarheen mijn voet ook werd gedreven,
In alle leed en tegenspoed,
Standvastelijk getrouw gebleven
Is U mijn Princelijk gemoed:
Ik bad in 't lot
Tot God
Voor 't Land en U:
Met God wil 'k U ten Vader wezen,
Mijn Kindren zijt gij Allen nu!'

Weg Paarden! van dien Princenwagen,
Waai, Vlaggen! nu van allen kant,
Zoo als we in eigen Hart hem dragen,
Zoo trekke Hem ons' eigen Hand! -
De Leeuw brult luid
Nu uit:
'Weg Dwinglandij!'
Met God is Neêrland en Oranje
Verééénd, voor Eeuwig groot en vrij!

VII.
Vlaggelied.
17 November 1863.

Gij schittrende kleuren van Nederlands vlag,
Wat wappert gij fier langs den vloed;
Hoe klopt ons het harte van vreugd en ontzag
Wanneer het Uw banen begroet:
Ontplooi u, waai uit nu, bij Nacht en bij Dag,
Gij blijft ons het teeken, o heilige vlag,
Van Trouw en van Vroomheid en Moed!

Of is niet dat Blaauw in zijn smetlooze pracht
Der Trouw onzer Vadren gewijd?
Of tuigt niet dat Rood van hun manlijke Kracht
En Moed, in zoo menigen strijd?
Of wijst niet die Blankheid, zoo rein en zoo zacht,
Op Vroomheid, die zegen van Gode verwacht?
Den zegen, die éénig gedijt!

Toch sloeg eens 't Geweld Haar in smadenden band;
Geknot en verscheurd zonk zij neêr...
Doch, plotsling! daar toonen langs velden en strand

Moed, Vroomheid en Trouwe zich weêr!
Daar heffen Elf Edlen, met krachtige hand,
De Vaan van Oranje - de Vlag van ons Land...
We zwaaijen die thans, Hun ter eer!

Waai uit dan, o Vlag: Zij een tolk onzer beê
Om Trouw en om Vroomheid en Moed!
De Wereld ontzie U op golven en reê...
Doch - dáált Gij op Strand weêr of Vloed,
Wij heffen uw Wit uit de schuimende zee,
En voeren naar 't Blaauw van den Hemel U meê -
Al kleurt zich uw Rood met ons bloed.

II.

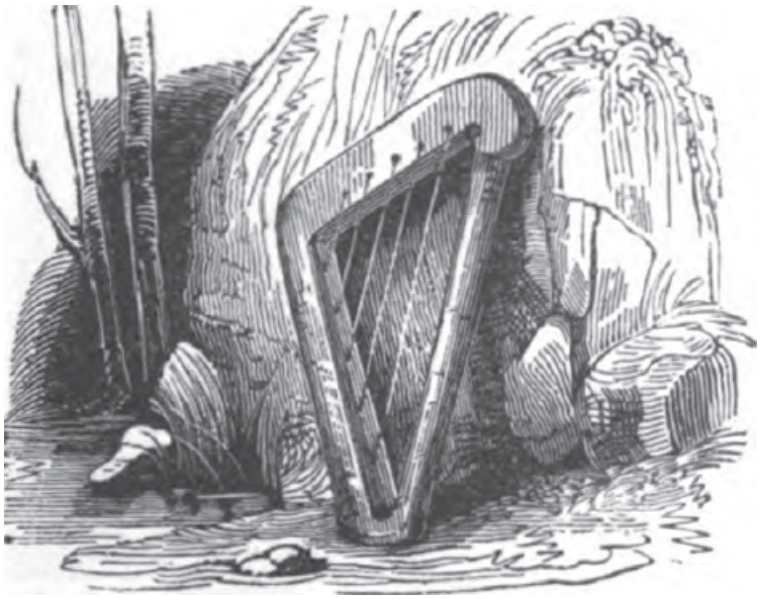

Van vrijen en trouwen.

[Een knappe meid, een rappe maat]

* * *

1.

Een knappe meid, een rappe maat,
Ik zie ze met een regte vreugd
(Wanneer 't maar gaat
In eer en deugd)
Wat vrijen in hun zoete jeugd!

2.

Dàt is de ware lentetijd
Voor 't eerlijk, onbedorven paar,
Wanneer 't elkaâr
Uit liefde vrijt,
En trouwen kan nog binnen 't jaar:

3.

En als, hun zeegnend, de' ouden liên,
Op nieuws van liefde 't harte brandt:
Waar elk zijn pand
Zoo hand in hand
En hart aan hart vereend mag zien! -

4.

Bemint elkander dan gerust,
Gij knappe meid, gij rappe maat!
Maar als ge in lust
Elkander kust,
Weet, dat Gods oog u gadeslaat.

5.

Bezorgt dus 't nette boêltje maar:
En hebt ge, voor een' kwaden dag,
Een' spaarpot klaar...
Denkt dan: het mag!
En treedt getroost voor 't echtaltaar.

6.

Gelooft me: als zóó uw vrijen is,
En 't huwlijk dááraan blijft gelijk,
Dan zijt ge rijk...
En ziet gewis
Gods Englen aan uw' bruiloftsdisch.

Van vrijen.

Te vroeg.

Een maagdelijn van zestien jaar
Met oogjes blaauw, en goudblond haar,
Met koontjes als een perzikbloem,
Dat is gewis des Huizes roem:
Als 't hart zoo zacht is als de koon,
En 't zieltje 't schóónst van al het schoon!

Maar toch - een knaap van zestien jaar
Met zwarte kijkers, lichtbruin haar,
Met wangen als kastanjebloem,
Is haast nog méér des Huizes roem:
Als 't hart zoo kloek is als de hand,
En Moed reeds luistert naar Verstand!

Doch ach! wáárheen ik kijken mag,
Hoe zelden zie ik van dat slag, -
Meest nare bloeden, links en regts,
Half rijp, half rot: vol zwaks en slechts!
Volk - dat verdronken is misschien
Vóórdat het water heeft gezien.

Uitvliegen.

't Vogelijn had pasjes veêren,
Of het vloog in 't wilde woud.
Loert de jager niet in 't hout?
Zou geen sperwer 't kunnen déren?
Och! gij hadt het t'huis zoo best:
Vogel, denk om 't trouwe nest!

Maagdelijn, zoo jong van jaren,
Wilt ge uit Moeders huis al gaan?
Denk - op 's levens wilde baan
Loeren overal gevaren:
Jagers, sperwers, groot en klein...
Liefste, houd uw veêrtjes rein!

Mooi truitje.

1.

Ja! - wangetjes van melk en bloed,
Een fijne hand,
Een' netten voet,
En oogjes, als een' diamant,
Die hebt gij, schalk en aardig guitje!
Maar noemt u ieder 't móóije Truitje,
Ik zeg het toch, ik zeg het toch...
Ik ken er vrij wat mooijer nog!

2.

Al heeft er iemand leed of nood,
Uw blanke koon
Blijft éven rood...
Wat bléékheid waar' dan 't *regte* schoon!
En blonk een traan dan in die oogen,
En repte zich, naar best vermogen,
Dan - handje en voetje - maagdelijn:...
Mooi Truitje, gij zoudt mooijer zijn!

3.

Wie hartlijk deelt in andrer leed
En vroom en trouw
Te helpen weet -
(Hoe leelijk) is een mooije vrouw!
Maar u (hoe mooi ook) dartel diertje,
Die enkel leeft voor uw plêziertje,
U zeg ik toch, u zeg ik toch...
'Mooi Truitje, 'k ken er mooijer nog!'

Viooltjes.

Schuilt maar weg, gij veldviolen!
In het digt begroeide pad;
'k Riek de geuren van uw blad,
Of ge u nòg zoo houdt verscholen;
Al verbergt ge u nòg zoo zeer,
Lieve bloempjes! 'k vind u weêr!

't Is me een lust u op te speuren,
Waar ge zedig duikt in 't groen:
Mooglijk, dat ik 't niet zou doen,
Als ge trotsch waart op uw kleuren;
Maar nu - nedrig bloemelijn!
Zult ge mij de liefste zijn.

Jonge mannen! zoo ge bloemen
Voor uw hof te vinden tracht,
Zoekt viooltjes, nedrig zacht,
Geurend, zonder zelf-beroemen:...
Wat zich hóóger heffen kan,
Bloeit voor jan-en-alle-man.

Schoonhouden.

Muizenesten in de kast,
Muizenesten in het kopje:
Weet ge wel, mijn rozeknopje!
Hoe dat bij elkander past?
Wie de handen slap laat hangen
En het hoofdje slap er bij,
Kweekt een muizenesterij
Die geen poesjes kunnen vangen.

Daarom wil, mijn lieve Meid!
Hoofd èn Kasten alle dagen
Boenen, schuren, vegen, ragen
Met de puurste keurigheid. -
Booze wenschen en gedachten,
Stof en ontuigs overlast,
'k Bidje, laat in hoofd of kast
Geen van beide òòit... overnachten!

Raad.

Als ge wilt uit vrijen gaan,
Kijk je meest de Dochter aan;
Maar, zoo Ik u raad mag geven,
Kijk de Moeder ook eens even:
Liefde maakt u mooglijk blind...
Denk: mal moêrtje, geeft mal kind!

Is de Moeder vuil of knap,
Is de Moeder lui of rap,
Is de Moeder bits of goedig,
Is ze nedrig of hoogmoedig,
Denk, éér je om de Dochter kwam...
Vrucht valt digte bij den stam!

Menig' trouwt wel, éér hij 't weet,
Beste-moêr, als Maagd verkleed,
Jeugdig hair en onde streken;....
En hij merkte, in weinig weken,
Dat hij eig'lijk ging ter trouw
Met de Moeder van zijn Vrouw.

Zich spieglen.

Klaartje zag in 't spiegelglas,
En ze pronkte,
En ze lonkte,
En ze keek hoe mooi ze was;
Rank en rap van lijf en leden,
't Lief gezigtje fijn besneden,
Al de kleertjes net van pas: -
Ieders hart dacht zij te winnen....
Nu, ik geef haar gaarne regt,
Zoo ze me éérst nog maar eens zegt
(Wil ze opregt zich doen beminnen),
Hoe ze er uit mag zien... van binnen!

Hebt ge blosjes op uw koon,
Blanke handjes,
Witte tandjes,
Heldere oogjes, klaar en schoon,
Lokjes, die in krinkels hangen,
Schalke kuiltjes in de wangen....
Vleijerij en gunstbetoon
Zult ge er mooglijk wel bij winnen;
Maar het duurt niet - als het hart
Boos of leelijk is of zwart...
Wilt ge opregt u doen beminnen,
Klaartje! - spiegel u... van binnen.

Vonken.

Meisjes! als ge doove kolen
Hebt gerakeld onder de asch,
Leît er ligt een vonk verscholen,
Die nog niet gedoofd en was.
Weest voorzigtig met uw vuur:
Goede raad is altijd duur!

Doet het blaken nog en braden,
Brandt het nog in vollen gloor,
't Zal u ligt zoovéél niet schaden,
Want gij waakt dan zelv' er voor;
Maar een vonkje, zoo men rust,
Sticht wel brand, dien niemand bluscht.

Meisjes! 't éérelijke branden,
Dat de wereld vrij mag zien,
Heeft nog nimmer schâ of schanden
Aan de vrijsters doen geschiên...
Maar de vonkjes, lieve Maagd,
'k Bid-je, dat ge er zorg voor draagt!

Van een' voerman en een boeremeisje.

1.

'Drie zilvren bellen om zijn' hals,
Die heeft er mijn wakker paard,
Een zilvren hartje voor zijn kol,
Drie roosjes al op zijn' staart;
Mijn karretjen is niet zwaar gelaân:
Och, meisjelief! je moest met me gaan,
Het wordt al schemeravond!
Wat loop je daar zoo alleen?'

2.

'"Al was je paard ook nog zoo mooi,
Al is je karretje leêg,
Ik ben een flinke boeremeid,
En lóópen, dat kan ik ter deeg!
Wat of er de buurt van zeggen zou?
Zij hielden ons wis voor man en vrouw!
En dat te schemeravond,
En met ons beîen alleen!"'

3.

'En hielden ze ons voor man en vrouw,
Wat was er dan aan verzeîd?
Wat niet en is, kan komen nog,
Ik vind je zoo'n aardige meid!'
De vrolijke voerman sprak en bad,
Totdat er het meisje bij hem zat.
Al in de schemeravond,
En met 'er beîen alleen!

4.

Het is geleden jaar en dag...
De voerman is over de heî!
Het meisje zijn haar oogjes rood
Van al haar bitter geschrei.
Geen eerlijke vrijer kijkt haar aan: -
Wat deê' ze ook met dien voerman te gaan?
En dat te schemeravond,
En met 'er beîen alleen!

Van een' herderin.

1.

Daar was ereis een herderin,
Een herderin met eeren;
Zij liep blootshoofds en barrevoets
En pover in de kleêrén;
Maar blonder haar en rooder koon,
Méér Vroomheid, Zedigheid en Schoon
Kan niemand ooit aanschouwen
Bij Juffers of Mevrouwen!

2.

De Jonker van het Beemsterland
Die had in haar behagen;
Hij bood haar goud en zilver aan
En kanten om te dragen.
De herderin die zeî: 'Mijnheer!
Ik heb zooveel als ik begeer,
Bewaar je kanten mouwen
Voor Juffers en Mevrouwen.'

3.

Dan was er nog een Boereknaap,
Die had in haar behagen;
Hij bood haar brood en zuivel aan
En liefde heel haar dagen;
En blozend zeî de herderin:
'Gelijk van goed, gelijk van min!
Ik dien je wel te trouwen...
Jou kiezen geen Mevrouwen!'

Van een oud-vrijertje.

Jaapje! ben-je wel begoud,
Ben-je wel bezilverd, ventje?
't Is maar jammer, ieder kent-je
Lang, voor zestig jaren oud!
't Hoedje schijnt u wel te staan,
Of ge woudt uit vrijen gaan.

Woû-je 't weeuwtje van hier naast,
't Oolijk weeuwtje ligt behagen?
Maar ze is veel te jonk van dagen,
Baasje, 't is uw dochter haast!
Grijs en bruin, wáár dat ge 't vindt,
Dat is zout en peper, Vrind!

Zet die krullen uit uw hoofd! -
Lang zijt gij voor wijs gehouên;
'k Vrees, dat, zoo ge weêr gaat trouwen,
Elk u stapelgek gelooft;
En je weet, het oude mal
Is nog wel het ergst van al.

De koekkoek.

Een koekkoek in een' boôgaard zat,
Mooi Leentje stond er bij;
'Wel koekkoek!' zeî de looze prij:
'Zeg, komt er haast een Lief voor mij?
Hij zij van 't dorp of uit de stad;
Maar 'k woû, dat ik een' vrijer had.'

De koekkoek zweeg: - 'je krijgt er geen'!'
Riep, lagchend, Bestevaâr:
Maar daar begon het, frisch en klaar,
Van 'koekkoek, koekkoek,' hier en daar:
En schaâtrend liep de deerne heen:
'Wel man! ik krijg er tien voor een'!'

Vrijagîe.

Jonkertjes,
Pronkertjes,
Hebben wel lust,
Om eens een avondje vrijers te heeten;
Maar ze zijn morgen, o meisjes! vergeten,
Wie dat ze gistren nog hebben gekust.

Aardige
Vaardige
Vrolijke maagd!
Trekt er uw hart tot een gulle vrijagîe,
Wil je gaan wandlen in 't groene boschagîe,
'k Gun het je graag, - maar zie toe *wie* u vraagt!

Van een tuinmansdochtertje.

1.

Tuinmans Geerte! wil je gieten
Al de blômkens die er staan,
Kindlief! 't moet u niet verdrieten
Op een ieder acht te slaan.
Elk wil zijn bescheiden deel,
Niet te weinig, niet te veel.

2.

Giet je met te groote plassen,
Giet je met te schriele hand -
Wat der teêre bloem zoû passen,
Waar' te weinig voor de plant;
Waar er één om méér nog vroeg,
Had een ànder lang genoeg.

3.

Tuiniers Geerte! wil je vrijen
Met uw blooden Japikbuur,
Laat wat van uw stuursheid glijên,
Kijk zoo straf niet en zoo zuur:
Door een kusje vier of vijf
Krijgt de knaap een hart in 't lijf.

4.

Maar - als Teunis spreekt van trouwen,
't Stoutertje (zoo schalk en wild),
En je wou den kwant behouên,
Wees met zoentjes niet zoo mild:
Denk: waar de één om méér nog vroeg,
Had ligt de àndre allang genoeg!

Kermisvrijers.

Daar liep een meisje, jonk en teêr,
Op kermis langs de grachten;
Met een kwam daar een halfblanks-Heer,
Die woû haar te avond wachten.
"k Bedankje wel!' zeî 't lieve kind:
'Een' vrijer woû ik graag;
Maar een' die morgen me óók bemint,
Wanneer hij 't doet van daag.'

Een Meid hoort bij een' Handwerksman,
De Heeren bij Jufvrouwen:
Daar komt toch nooit wat eerlijks van,
Te vrijen zonder trouwen: -
Dus, meisjes! ga je al op den tril,
Houdt u aan 't kermislied:
'Hij, die me als bruid niet hebben wil,
Krijgt me ook als vrijster niet.'

Een pand van trouw.*

1.

Drie aardige jongens die voeren ter zee;
Zij moesten hun Liefste's verlaten:
'Och! geef ons dan toch een Gedachtenis meê!'
Zou het baten?

2.

Eén gaf hem een' ring met een lokje van hair;
Eén gaf hem haar beeld, naar het leven;
De derde woû' - òf hij het goed vond, òf naar,
Hem niets geven.

3.

De ring viel in zee - en het beeld in den vloed,
Nog vóór dat ze kwamen in 't Oosten;
Toen moesten de jongens hun droevig gemoed
Toch wat troosten.

* Me dunkt, ik heb voorlang ergens een liedje gelezen, dat hierop 'leek: - maar 'k weet het niet zeker!

4.

Twee zochten dan troost in het bitter verdriet,
Dat sterker en sterker hen drukte,
Bij bruintjes en zwartjes.... dáár is anders niet -
En het 'lukte!

5.

De derde, die niets van zijn Lievert ontving,
Die had er ook niets van verloren; -
Maar toch bleef zijn hart (schoon hij beeld had noch ring)
Háár behooren!

6.

Dus, Meisjeslief! varen uw vrijers ter zee,
En moeten ze op slag u verlaten, -
Och! geeft ze zoo weinig als mogelijk meê....
Het kan baten!

Zang.

Wie er moet scheiên van Lief of van Vrouw,
Gaat hij naar West of Oost,
Die geev' heur een' zoen en een hand,
En trekk' dan getroost
Naar een ander Land:
Want Hollandsche meisjes en vrouwen zijn trouw.

En had er al iemand het ànders beleefd...
Dàn weet ik er béters niet aan te doen,
Als dat je heur geeft
Een hand en een zoen; -
En dat zij aan jou een Voorbeeld heeft.

Moetje varen?

REFREIN.
Daar ging er een meisje langs den kant,
kanterde, kanterde, Buitenkant,
Zoo aardig en naar de trant!

1.

'Moetje varen, moetje varen?'
Riepen allen, luiderkeels,
Die er bij malkander waren,
En zij fluisterden: 'wat eêls!'
Jolman, schipper, varensgast
Hielden 't jentig meisje vast.
REFREIN.
Daar ging er een meisje, enz.

2.

Janmaat zeî: 'mooi meisje! trekje
Met me naar Oostinje meê?
In mijn hangmat, snoepig bekje,
Is er ligt wel plaats voor twee!'
't Meisje, kleurtjes op haar wang,
Zeî: 'die reis is me te lang!'
REFREIN.
Daar ging er een meisje, enz.

3.

'Zeg'reis, trantje! wil je varen?'
Riep een jolman blij te moê:
'Wees niet bang voor wind of baren,
'k Ga maar naar het Tolhuis toe!'
't Meisje, plukkend aan haar schort,
Zeî: 'die reis is me te kort!'
REFREIN.
Daar ging er een meisje, enz.

4.

Maar een schipper op Enkhuizen
Sprak: 'mijn allerliefste meid!
Zie je wel, hoe bij de sluizen,
Ginds mijn scheepje zeilreê leit?
't Wacht alleen een schippers-vrouw!' -
En ze zeî: 'ik vaar met jou!'
REFREIN.
Daar ging er een meisje, enz.

De bode.

'Wel Louwtje! waar rîj je zoo laat nog naar toe?
De nacht is zoo donker en 't paard is zoo moê;
Kom rusten, mijn ruitertje! kom er wat rusten:
Kom binnen! daar vind je nog vuur aan den haard;
Mooi Marregie heeft u het hoekje bewaard;
Daar kan je wat eten en drinken met lusten!'

- Neen, moêrtje! dat mag er van nacht niet op staan:
Ik haal gaauw de Meester uit Stad nog van daan;
Ons Heerschap die heeft het weêr zwaar voor zijn kiezen;
Maar Zondag, als 't wil, zit ik weêr bij je vuur:
En zeg aan mijn Zoetert, al kijkt ze wat zuur,
Ze zal er geen enkele zoen bij verliezen! -

'Nou, Schalk, rîj dan op maar!' - een wakkere knaap!
Als 't nood is, dan weet hij van honger noch slaap,
En altijd tevreden en vrolijk van zinnen!
Al heeft hij wat minder aan erf en aan vee,
Ik geef hem mijn Marregie willig toch meê,
Hij zal haar, God geev'et! te meer om beminnen.'

De kroeg.

Al in de Plantagîe daar is er een kroeg
Wel onder de groene boomen,
Daar drinken ze laat en daar drinken ze vroeg,
Daar drinken ze nooit haast jenever genoeg; -
Mijn Lief zeît: ik mag er niet komen.

Ik ben er te voren zoo dikwijls gegaan
Bij zonneschijn en bij regen;
Ik dronk er bij zitten, ik dronk er bij staan,
Ik kwam er wel somtijds wat buisjes van daan...
Mijn Lief zeît: ze kan er niet tegen.

Ze heeft mij een' zoen van haar mondje verzeît
(Haar wangetjes raakten aan 't kleuren)
'Maar - mits je me niet in dat kroegje weêr leît!'
Waarachtig, je kunt er op ân, lieve meid!
Nu zal het mij nóóit weêr gebeuren.

Visschers-lied.

1.

Een visscher, een visscher van Egmond op Zee,
Die had er drie dochters, zoo knap en zoo reê,
Ze mogen er zoo wezen,
Doch wáár je ziet,
Ze zijn er zoo maar niet,
Zoo wakker en uitgelezen!

2.

Wel visscher van Egmond, van Egmond op Zee!
Vertrouw jij je dochters alleen op de steê,
Wanneer ge zijt uit varen?
'Wel,' zeî de kwant,
'Al bleef ik op het land,
De jonkheid kan ik niet 'waêren!'

3.

'Maar 'k heb er de meiden geleerd, hoe op zee
De visscher zijn netten laat vallen ter sneê,
En hoe de visch blijft hangen;
Ze zijn niet mal,
Ze vatten het wel al:
't Is dom... zich te laten vangen.'

4.

'Dan had ik een Wijf, die was dubbel zoo reê,
Die leerde heur werken, en bidden almeê.
Warempel, 't kan niet missen:
Als dàt niet baat,
Weet Ik geen' beter' raad!...
Ik ga maar gerust uit visschen!'

De naauwe ring.

'k Heb, van mijn kindsche dagen
Tot in mijn knapentijd,
Een gouden ring gedragen: -
Toen was hij nog te wijd,
Thans vangt hij aan te knellen...
Zeg (gij die ouder zijt)
Wat mag dat wel voorspellen?

Als buurmans dochter Antje
De blinden opensluit,
Dan steekt ze 't kleine handje
Zoo aardig 't venster uit,
Dat 'k, dikwijls al, woû vragen:
Zeg, liefje! zoudt ge, als bruid,
Mijn' ring ook willen dragen?

Een nieuw vogeltje.

Een zonneschijntjen in het woud,
Een zang van vogels in het hout,
Een vriendlijk lachjen op uw kaken,
Dat zijn drie allerliefste zaken,
Om hart en zinnen blij te maken.

o Lach dan, lieve zonneschijn!
o Lach dan, lieflijk maagdelijn!
En zoo, in linden of abeelen,
Den vogels 't zingen mogt vervelen....
Zal ik er zelf een lied bij kwelen.

Zeg.

De zon schijnt in den rozenhof:
En Toôsje,
Zelve een roosje
Wie 't vinnig zonnestraaltje trof,
Sluit de oogjes voor een poosje!

Daar daalt een zachte schaduw neêr,
Gegleden
Langs haar leden,
En half ontsluit zij de oogjes weêr,
En hoort bedeesde schreden.

Haar trouwen Liefste ziet het wicht
Geslopen,
Steelswijs loopen...
Zeg! - deed ze de oogjes gants nu digt,
Of deed ze gants die open?

Zoekend.

Voor dauw en dag
En vroeger dan zij immer plag
Stijgt Elsje 't warme bedjen uit,
En onverzeld
Gaat zij door 't veld
Tot waar de beek haar schreden stuit...
Wat of mooi Elsje zoeken mag,
Voor dauw en dag?

Voor dauw en dag
En vroeger dan hij immer plag
Rijdt Jonker Jan de slotpoort uit,
En onverzeld
Draaft hij door 't veld
Tot waar de beek zijn klepper stuit...
Wat of de Jonker zoeken mag,
Voor dauw en dag?

De groene krans.

1.

Als de Leeuwrik komt te fluiten,
Steekt door 't venster, eng en kleen,
Klaartje 't blonde kopje heên,
Steekt ze 't blanke handje buiten
En ze hangt een frisschen krans
Aan den lagen geveltrans.

2.

Zie! in de eerste morgenuren,
Eer de Zon was opgegaan,
Vlocht ze dien van wingerdblaân
Slingrend langs de witte muren;
En hij noodt de Gasten thans
In den frisschen groenen krans.

3.

'k Weet wel oogjes die er blinken
Méér dan overoude wijn,
Lipjes, die te lieflijk zijn
Om u enkel toe te drinken;
'k Weet wel, wat er alle Mans
Heenlokt naar den groenen krans.

Zinken.

1.

Blonde haren tot de voeten
Zit des Visschers Geerte aan 't meer
In haars vaders bootje neêr,
Om het fijne net te boeten;
Edelknaap, aan de overzij,
Gaat, al mijmrend, haar voorbij!

2.

Haar voorbij?... neen! - uit het loover
Treedt hij aan den groenen zoom
En hij wenkt haar, dat zij koom':
'Lieve Deerne, haal mij over!
Mooglijk vangt gij rijker visch
Dan in vaders netten is!'

3.

Doch - ofschoon hare oogjes stralen,
Toch slaat zij die zedig neêr;
En ze roept: 'Daarginds is 't veer,
Jonker! voor het overhalen;
Ik' (zoo lacht ze, in schalken schroom)
'Vang geen visch, dan uit den stroom!'

4.

Zie! - een sprong.... en voortgedreven,
Worstlend met der golven drang,
Klieft de Jonker 't nat zóó lang
Tot zijn krachten hem begeven...
Zegt eens, Juffers, - denkt ge niet
Dat hem 't Maagdlijn zinken liet?

IJdele spoed.

't Bootje dobbert op de baren
Door een maagdenhand bestierd,
Die de kleine roeispaan zwiert,
Meisjelief! waarheen dat varen?...
Hoefgeklepper vlug en hel,
Ridselt langs de groene zode;
Zeg, waarheen, gij rappe Bode,
Ruiter! zeg waarheen zoo snel?...

Tusschen lis en tulpenblâren
Ziet mijn oog de ranke plecht
Aan een' elzenstam gehecht;
Maar geen Roeister is te ontwaren:
Tusschen 't hoog-gewassen riet
Graast de klepper vrij en lustig,
Graast de klepper stil en rustig;
Maar den Ruiter zie ik niet!

Een schoolmeestertje.

1.

Snoeprig bekje, schalke meid,
Hoor! gij mogt wel overleggen
Dat, hebt ge eenmaal A gezeîd,
Gij dan B ook dient te zeggen;
En ge, in Liefde's Alphabet,
Eer ge 't weet, geraakt tot Z.

2.

Kies dus uit het jonge volk
Dat u graag woû leeren lézen,
Een', die u der Wijsheid tolk
En der Braafheid gids kan wezen;
Een', dien gij, naar hart en hoofd,
Graag Gehoorzaamheid belooft.

3.

Vraag' hij ook wat hóóger loon,
Eisch' hij geest en hart en zinnen,
'Heel uw Jeugd en Kracht en Schoon,
'Heel uw rein en trouw beminnen,
Denk: - de Meester weet gewis,
Dat zijn school *voor 't leven* is!

4.

Doch wie u uit dartle gril
Vlugtig wat wil leeren lezen,
Wie u speiend leeren wil -
Zal nooit goed een Meester wezen;
'k Bid dus méést (al schijn' 't niet duur)
Neem toch nimmer les... bij 't uur!

Avond- en morgenster.

1.

'k Ging 's avonds laat door 't straatje heen,
De hemel was reeds donker; -
Hoog boven mij een sterre scheen,
Met vriendlijk lichtgeflonker:
De sterre schoot haar straaltjes uit
Door 't groene glas der vensterruit...
Zeg! is het niet des lampjes licht,
Dat schijnt op Klaartjes lief gezigt?

2.

'k Ging 's morgens vroeg door 't straatje heen,
De hemel was nog donker; -
Hoog boven mij een sterre scheen,
Met vriendlijk lichtgeflonker;
De sterre schoot haar straaltjes uit
Door 't groene glas der vensterruit....
Zeg! is het niet des lampjes licht,
Dat schijnt op Klaartjes lief gezigt?

3.

Mijne avondster, mijn morgenster!
Ook Mij spoort gij tot werken;
Al blinkt gij nu nog hoog en ver,
Toch zal Uw glans mij sterken.
Werp slechts een' enklen blik op mij,
Als 'k vroeg en laat u ga voorbij,
En zeg: - 'k wil stralen aan Uw' haard,
Als ge óók, door werken, hebt bespaard!

Afscheid.

Pluk mij een bloem, mijn liefste schat!
   En steek die op mijn' hoed;
Kus mij nog eens... en welgemoed
   Ga ik mijn eenzaam pad.

En of de teêre bloem verkwijn',
   'k Breng ze - ook verflenst - u weêr.
En zal, wanneer ik wederkeer,
   Voor u dezelfde zijn.

Twee rozen.*

1.

Op half vervallen kerkhof,
Daar staat een beenderhuis;
Een geur van wilde rozen
Omgeurt dat beenderhuis.

2.

Een rozenstruik ter linker-
En een ter regterhand
Vereenden daar hun stengels,
En groeijen langs den wand.

3.

En groeijen door de vensters
Langs schedel en langs been,
En mengen dood en leven
In wondren krans dooreen.

* De gedachte vond ik in een Duitsch Lied.

4.

Twee Liefsten zijn begraven
Daar in der aarde schoot:
Gescheiden in het leven,
Gescheiden in den dood.

5.

Maar zie! - op elk der graven
Een rozestruik ontsproot:
Gescheiden in het leven,
Vereenigd.... in den dood!

Gewaarschuwd.

1.

Een jongling en een jonge maagd
Die stonden in een schoone streek,
Te zamen bij een snelle beek:
Hij had het minlijk kind gevraagd,
Of zij hem liefde en trouw woû geven
Voor heel haar leven -
En had beloofd met liefde en trouw
Haar aan te hangen als zijn vrouw.

2.

Zij toefde met haar antwoord nog....
Wel was er iets in haar gemoed
Pat sprak: 'hij 'lijkt toch vroom en goed!'
Maar ook sprak er iets ànders toch:
Hij scheen ligtzinnig - en voor 't leven
Haar trouw te geven,
(Zoo dacht ze) heeft reeds menig maagd
Te droef zich, en te laat, beklaagd.

3.

De jongling wacht - en plukt een roos,
Die groeide aan d'oever van de beek,
(De schoonste was 't uit heel de streek)
En hij bewondert haar een poos;
Staart in verrukking op haar kleuren
En riekt haar geuren....
Maar werpt, bij 't welken van haar blad,
Het bloempjen achtloos in het nat.

4.

En 't meisje ontwaakt als uit een' droom,
En spreekt: 'gij arme rozeknop!
Straks hieft ge fier uw' stengel op, -
Thans drijft gij stervend in den stroom...
Och! menig maagd kon in uw wezen
Haar toekomst lezen!'
Zoo fluistert ze: en verhaast haar' tred...
(Gewaarschuwd, is reeds half gered!)

Goede keuze.

1.

Roosje! ziet ge door de dreven
Niet dien bonten vlinder zweven,
Rijk gesierd met blaauw en goud? -
Als ge uw kelkjes openhoudt,
Kiest hij (onder alle rozen)
U misschien,
Om te kussen en te kozen
En zijn hulde aan u te biên!
REFREIN.
Maar de roos... zij vouwde 't knopje
(Kon het!) digter nog ineen,
En, al schuddend met haar kopje,
Riep zij: - 'Neen, o zeker, neen!'

2.

Roosje! ziet ge door de dreven
Niet dat nedrig bijtje zweven?
't Draagt geen bont of schittrend kleed,
Maar, tot werken steeds gereed,
Zal het, zoo ge uw bloesemblâren,
Hem ontsluit,
Kostbren honig er uit gâren,
Als 't u kussen mag als bruid!

REFREIN.

En de roos... ontplooide 't knopje,
Sloeg het bijtje vriendlijk gâ,
En, met halfgebogen kopje,
Riep het fluistrend: - 'Ja! och: ja!'

3.

Meisjes! ziet ge, in veld of dreven,
Vlindertjes of bijtjes zweven....
Hangt niet aan den vluggen zwier
Van des vlinders bonte sier;
Leert de nedrigheid waarderen
Van de bij;
Vlijt: is méér dan mooije kleêren,
Trouw: dan minnekozerij!

REFREIN.

Leere u 't Roosje, te overleggen,
Eer het u berouwt te spâ...
Neen: is honderdmaal te zeggen,
Doch slechts éénmaal zegt men: Ja!

Stuurmans-lief.

I.
Wachtend.

Het haantjen op den toren draait,
Het draait er keer op keer:
De Wind, die uit den Westen waait,
Brengt mij mijn' Liefste weêr;
Drie dagen en drie jaren
Heeft hij nu op de baren
Al rondgevaren.

Veel Heertjes, wonder knap en rijk,
Die vroegen mij tot vrouw;
Ik zeî: 'gelijk hoort bij gelijk,
Ik blijf mijn' Liefste trouw!'
Drie jaren en drie nachten
Heb ik nu zitten wachten,
En zitten smachten.

Al zwalkt hij op de wijde plas
Met alle winden voort,
En òf het zeven jaren was,
Toch houd ik hem mijn woord: -

En was het àl mijn dagen,
Ik zou met rouw en klagen
Hem trouwe dragen.

Wel, haantje! draai dan maar uw best:
Een Hollandsch hart blijft trouw;
Het windje waait ten lest toch West,
Dan zijn wij man en vrouw: -
En, Dood!... woudt Gij ons scheîen,
Och! hoor dan naar mijn schreijen,
En neem ons beîen!

II.
Vergeefs.

Een wijngaard-rank met menig tros,
Al zijn de druifjes nog wat ros,
Omkruipt de traliês van mijn raam
En bindt de spijltjes zaâm.

De traliês zijn uit ouden tijd,
Zij zijn al menig spijltje kwijt,
Daar is wel ruimte voor een' brief
Al van mijn' zoetelief.

'k Zit 's morgens vroeg en 's avonds laat...
De bode komt wel langs de straat,
Maar, òf hij tikt bij iedereen',
Mij, Arme, brengt hij geen'.

De druifjes werden wit en blaauw,
Het meisje keek al even naauw; -
Het meisje, dat al schreide en bad,
Vergééfs voor 't venster zat.

De blaadjes geelden na en voor:
Daar komt een brief de spijltjes door...
Maar 't was niet van haar Liefstes hand,
En rouwzwart was de rand.

III.
De lindeboom.*

Bij 't Kerkhof staat een lindeboom,
Waarin de vogels springen,
Waar, in de Mei en 's avonds laat,
Een nachtegaal komt zingen.

* Een denkbeeld van Heinrich Heine.

En menig aardig, vrijend Paar
Dwaalt 's avonds onder 't lommer,
En spreekt van trouw tot in den dood
En denkt om leed noch kommer.

Toch - als de lieve nachtegaal
Gaat zingen dan en klagen,
Zoo is daar menig minnend paar
Iets droefs om 't hart geslagen.

De jonkman zwijgt, het meisje zucht,
Hare oogjes loopen over...
Naar 't heet, ligt daar een Stuurmans-lief
Begraven onder 't loover.

Verbonden.

I.
Bij 't gaan.

Mijn Liefste! nu ik scheiden moet,
Nu mogt ik, vóór ik ging,
Een lokje van uw lichtbruin hair
Gevlochten in een' ring;
Een vlokje van dat lichtbruin hair,
Zoo vaak door mij gekust,
Opdat het aan een zijden snoer
Steeds aan mijn' boezem rust'.

En waar gevaar en dood mij dreigt,
En waar verleiding lacht,
Daar geev' die lok 't onrustig hart
Weêr nieuwe hoop en kracht,

En als een gouden harnas dekk'
Die ring mijn trouw gemoed,
Totdat ik, veilig weêrgekeerd,
U als mijn bruid begroet.

II.
Bij 't keeren.

Mijn Lief gaf, toen ik henen ging,
Me een' ring
Van louter goud, met hair omwonden;
En 'k draag dien aan een zijden koord
Gebonden
Op 't hart... waar hij behoort.

En in dat ringsken zit een kracht
En magt,
Waardoor mijn geest zich voelt getrokken,
Als had mijn Lief me, met de vlecht,
Dier lokken,
Voor vast aan zich gehecht.

'k Heb vrij wat leeds al op mijn pad
Gehad
En vrij wat liefs er al ontvangen;
Maar lief en leed, maar zoet of zuur
Blijft hangen,
Noch boeit mij op den duur.

Naar huis!... dáár wacht een minlijk hart
Met smart
Het uur, dat mij terug zal voeren;
Opdat nog heil'ger band ons zou
Omsnoeren: -
De ring van Echte Trouw.

Van trouwen.

Trouwen.

Trouwen... wat - o Jong Geslacht!
Wordt er weinig vaak gedacht
Bij dat innig schildrend woord:
't Paar,
Dat trouw elkaar
Behoort,
Trouwt: - wordt één in ééne Trouwe...
Och! waar' 't ieder Man en Vrouwe!

Spijtig.

1.

Liefje! hoe keekt-ge zoo spijtig en gram:
Liefje! hoe kôst-ge zoo graauwen en snouwen,
Als er een knaap, met het plan om te trouwen,
Eens om een eerlijk vrijâgietje kwam?
Meenês, mijn maagdeken! kon het niet wezen;
't Heeft wel, misschien, heel wat ànders bedied...
Immers, 'k heb gistren nog ergens gelezen:
'Al die zoo keffen, bijten niet!'

2.

Doch - daar een elk niet zoo wijs is als ik,
('k Heb ook pas gistren die wijsheid gekregen)
Werden de jonkmans bedrukt en verlegen;
Dropen de vrijers van 't huis af met schrik;
Mei en November, ze keerden en kwamen:
Al uw vriendinnetjes gingen ter trouw...
'k Zag er geen bloemen of groen om uw ramen,
Nu kijk-je spijtig.... van berouw!

3.

Spijtig máákt spijtig, - dat zij tot een leer:
Niet maar den eersten, den besten, te nemen,
Doch bij een' brave ook zoo nuffig niet temen,
Dàt strekt een vrijster tot heil en tot eer.
Thans is het vruchtloos uw tooijen en rijgen,
Hadt gij ook vroeger uit twintig de keus...
Liefje, wie 't onderst ter kan uit wil krijgen,
Die krijgt het deksel op zijn' neus.

Opschik.

Lintjes en strikken,
Strookjes en kwikken,
Wat is ons Neeltje toch bijster mooi!...
Vogeltjes, met zoo'n pronk van veêren -
Denken de Heeren:
Dienen wel in een 'gouden' kooi!

Lintjes noch strikken,
Strookjes noch kwikken,
Wat is ons Anneke simpel net...
Vogeltjes, die heur voeder zoeken -
Denken de Kloeken:
'Hoeven niet op zwart zaad gezet!

Lintjes en strikken,
Strookjes en kwikken,
Vrijers voor Neeltje, daar krielt het van...
Vogeltjes moeten nestjes bouwen -
Denken de Trouwen:
Anneke, heeft al lang een' man!

Arm en vrolijk.

1.

'Rijk en Vrolijk,' lieve vrinden,
Waant ge (denk ik!) menigmaal,
Waar ge weelde ziet en praal,
Onverpoosd bijeen te vinden;
Maar ik zeg toch en herhaal: -
Wie zijn vreugd niet wil verliezen,
Die moet 'Arm en Vrolijk' kiezen.

2.

Buurman Krelis kwinkeleerde
Trots den besten nachtegaal,
Toen hij 't pover had en schraal:
Nu hem Neef 't legaat vereerde,
Drinkt hij wijn bij 't lekker maal,
Maar hij zit er bij te kniezen....
Ik zou 'Arm en Vrolijk' kiezen!

3.

't Lagchend Krisje zat te stikken
En te naaijen menigmaal
Tot den eersten morgenstraal;

Rijk getrouwd - maar droef van blikken
Zit ze nu in mooije zaal,
Voelt (in 't bont) zich 't hart bevriezen...
Ik zou 'Arm en Vrolijk' kiezen!

4.

'Rijk en Vrolijk' lieve vrinden!
'k Bid je, luistert naar mijn taal,
Zult ge, in spijt van weelde en praal,
Zelden maar vereenigd vinden; -
Daarom zeg ik en herhaal:
'Wie zijn vreugd niet wil verliezen,
Die moet "Arm en Vrolijk" kiezen!'

Het varkentje.

1.

Meûtjes kostbre pillegift,
(Maartjes zilvren beugeltasch)
Had een diamanten stift;
En ik meen, dat ze op dat pas
Vol van gouden rijders was.
Maar het duurde weinig jaren,
Of de rijders reden voort,
En ze hield geen rooden oord'...
't Dartel meisken had van sparen
Nooit gehoord!

2.

Guurtje een steenen varken kreeg
(Al wat peetmeû geven kon!) -
Maar het bleef niet lang toch leêg;
Want ze breide en naaide en spon
En vergaârde wat ze won.
En na weinig, weinig jaren
Werd het varken zóó gezet,
Dat het barstte van het vet:
't Nijver meisken wist van sparen,
Wat een pret!

3.

Jaap dong lang naar Maartjes hand,
Schoon ze 'em steeds afkeerig was;
Nu, op 't boêlhuis, kocht de kwant
Maartjes zilvren beugeltasch,
En hij liep er flink en ras
Meê naar... Guurtje, en zeî: 'Mijn boutje!
Kijk me eens even vrindlijk ân!
Wie zóó varkens mesten kan,
Wordt een béter boerevrouwtje....
Neem me als man!'

Veênenbed en stroomatras.

1.

Als de zon schijnt door de ruiten,
Ligt mooi Mieke op 't veênenbed;
Schuifgordijnen blank en net
Sluiten 't ochtendlicht nog buiten.
't Dekentje lijkt wel satijn,
Sneeuw het laken, peul en kussen....
Och! wat moet dat heerlijk zijn,
Zóó zich nog in slaap te sussen,
Wakend-droomend over pret
In een lekker veênenbed!

2.

Eer de zon nog van de kimmen
Spiegelt in 't gebroken glas,
Zie ik van haar stroomatras
't Arme Klaartje haastig klimmen;
Rillend onder 't pover dek,
Toefde ze al op 't ochtendgloren,
En ze poetst haar klein vertrek
En zich zelv' nu naar behooren,
En ze werkt zich moê, maar warm...
Wat is 't arme kind toch arm!

3.

Maar - o wonder!... in het huisje
Waar ik 't arme Klaartje eens zag,
Vond ik Mieke laatst: ze lag
Heel verlaten in dat kluisje;
Ziek en arm - het beddedek
Was gescheurd, en smerig 't laken;
Elend dwaalde door 't vertrek,
Honger las ik op haar kaken....
't Eenigst wat zij had gered,
Was dat lekkre veêrenbed!

4.

En toen 'k opzag na een poosje,
Kwam ons Klaartje, met een mand
Vol verkwikking in de hand
Binnen - blozend als een roosje!
Later werd het mij verteld....
't Vroegop werken en het sparen,
Maakte Klaartje welgesteld! -
Maar nog steeds (en al die jaren)
Schoon ze een steun der Armen was,
Sliep zij op haar stroomatras!

Schoolmeesters grafsteê.

I.

Ik weet een eenzaam plekje,
Dat achter 't Kerkje ligt,
De grasjes en de kruidjes
Die groeijen daar zoo digt.

Hij, die mijn Jonkheid kweekte
Met goedheid en verstand,
De brave Meester rust daar...
De braafste van het Land!

En midden in dat plekje
Heeft (toen ik ging) mijn hand
Den lieven Man ter eere
Een rozestruik geplant.

II.

'k Had jaren rondgezworven -
En was te land en zee
Getrokken en getogen....
Nu wenschte ik rust en vreê.

En toen ik op het plekje
Daar achter 't Kerkje kwam,
Stond er mijn rozestruikje
Gegroeid tot rozestam.

Maar zie! een twééde stond er
Zich strenglende er door heen,
En vlocht zijn witte rozen
Vast met mijn roode ineen!

III.

Des goeden Meesters dochter
Was (toen ik ging) een kind,
Maar om mijn rozeplanten
Heeft zij mij steeds bemind.

En of 'k ook lang mogt zwerven,
(Ze hoorde nooit van mij!)
Zij bleef het struikje kweeken
En plantte er een nog bij.

Zoo is des Meesters dochter
Zelve als een roos gegroeid,
Die thans (in 't dorp de schoonste!)
Met rijke geuren bloeit.

IV.

Drie maanden zijn vervlogen!...
Daar gaat, zoo vroom te moê,
Het hart vol zaalge weelde,
Een Paar naar 't kerkje toe.

En toeft een wijl op 't plekje,
En vouwt de handen zaâm,
En lispt, in dank en liefde,
Des goeden Meesters naam! -

De bruigom draagt in 't knoopsgat
Een volle witte roos,
Terwijl, als eier der lokken,
De bruid een roode koos.

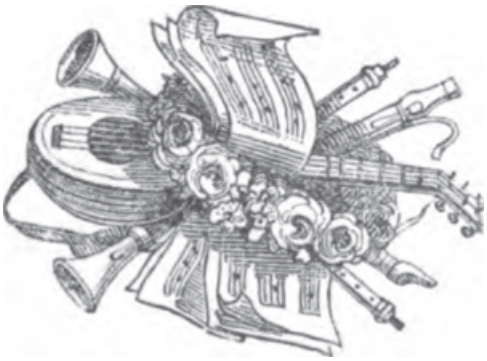

Een liedje van kalk en steen.

Kalk en steen dat metselt wel,
Zachte kalk en harde steenen:
't Schikt en voegt en vlijt zich snel
Tot een vast en trouw vereenen...
Bruid en Bruîgom! wist gij 't wel?

Waart ge beide' als kalk zoo zacht,
Waart ge beiden hard als steenen,
Och! het was vergeefs getracht,
Nimmer zoudt gij u vereenen...
Bruidsluî! hadt ge 't wel gedacht?

Blond en bruin van wang en hair,
Zachte en krachtige naturen,
Maken zaâm een kostlijk paar,
Voegen zich tot hechte muren...
Bruidslui! toe, probeer het maar!

Van een bruid en een bruîgom.

De starretjes keken van boven neêr
Ze wouên een oogje houên;
Wij wandelden zoetjes al heen en weêr
En vrijdden en zoenden in deugd en eer:
Wel starretjes! kijk maar van boven neêr,
Het duurt er niet lang, of we trouwen!

Vier handen, twee stoelen, een tafel, een bed,
Daar kan men het leven bij houên;
De Bruîgom kan werken, de Bruid is net,
Het huishouên is er al opgezet:
Zeg, starretjes! heb-je geen schik in de pret?
Het duurt er niet lang, of we trouwen!

Nestjes bouwen.

1.

't Zwaluwtje, dat zijn nestje bouwt,
Vliegt al op en neêr,
't Maagdelijn, dat te Pinkster trouwt,
Dribbelt heen en weêr;
Nog een strootje, nog een veêrtje,
Maak uw nestjes warm en zacht -
Leed noch storm daar buiten deert-je,
Als een vriendlijk huis u wacht.

2.

't Zwaluwtje, dat intijds vergaârt,
Krijgt een stevig nest;
't Maagdelijn, dat intijds wat spaart,
Maakt haar huisje 't best.
Zwaluw! wil-je een nestje bouwen,
Zoek het noodigst bij elkaâr;
Lieve deerne! wilt ge trouwen,
Maak eerst kast en keuken klaar.

3.

Of ge toch zelv' al waart getroost
Bij gebrek en koû,
Denk hoe een lief, onschuldig kroost
Met u lijden zou:
Wilt verzinnen vóór 't beginnen: -
Denkt, gij Bruidegom en Bruid,
Komt Gebrek uw deurtje binnen,
Liefde vliegt uw venster uit.

Raadsels.

1.

Bruidje, op 't tipje van te trouwen,
Weet ge, wat gij leeren moet,
Zoo u 't huwlijk niet zal 'rouwen?...
Raadsels raden - kort en goed!
Eérst het raadseltje van 't Harte:
Hoe het trouw in vreugde en smarte,
Trouw in weelde en zorg kan zijn; -
Dàn het raadseltje van 't Leven:
Hoe ge véél, van weinig, geven,
Water toovren kunt tot wijn!

2.

Dàn, hoe knap zijn, 't pover buisje
Maken kan tot Zondagskleed;
Dàn hoe reinheid, stulp en kluisje
Tot paleis te vormen weet;
Maar het méést, hoe de onweêrsbuijen,
Schoon ze broeijen, schoon ze kruijen,
Vlugten voor den zonneschijn,
Die zijn milde, warme stralen
In der mannen hart doet dalen
Uit der vrouwtjes oogelijn.

3.

En - krijgt ge eens den hoogsten zegen,
Kindren, ('s levens besten schat!)
Raad: hoe Liefde eerst regt ter degen
Dient in 't goud van Ernst gevat;
Hoe de tucht en 't minlijk vreezen
Niet slechts kleêrtjes blank doet wezen,
Maar ook hartjes blank doet zijn; -
Hoe (in deugd en goede zeden)
't Armste kind, reeds hier beneden,
Vindt een goud- en zilvermijn.

4.

Bruidje! zoudt gij 't kunnen raden?
Was 't ook maar de helft er van....
Geef gerust dan ('t zal niet schaden)
Hart en hand den lieven man!
't Laatste en beste raadsel tevens
Zal ik, als 't Geheim des levens,
Dan uw huwlijksgift doen zijn....
'Hoe een vrouw in oude dagen
(Méér dan Bruid nog) kan behagen?...'
Raad dees' raadsels, maagdelijn!

Een Hollandsch rômertje.

Ik heb een Hollandsch rômertje,
Dat vulde ik graag tot aan den rand
En dronk het uit,
Eéns op het lieve Vaderland
En éénsjes op mijn Bruid.

Wat schenk ik in mijn rômertje? -
Ons Bier is doorgaans niet te best,
En flaauw of zuur;
Jenever?... foei! dat is de pest:
En Wijn?... is al te duur.

Gij, stuurlui 's Lands, die 't rômertje
Wel daaglijks vult met druivensap!
Zorgt wat voor elk:
'k Wensch je anders, tot je beterschap,
Wat Ik heb... watêrnmelk!

Bruidstranen.

1.

Klaartje lag over hare onderdeur heen,
Japik, haar buurman, stond mett'er te praten; -
Was er van kalfjes, was er van koetjes,
Was er van bruiloft of kermis de reên?...
'k Stond wat te ver, en ze spraken wat zoetjes;
Maar zij knikte van neen,
En ze riep: 'Wil je 't laten!'
En ze lachte met een.

2.

'k 'Loof het was Paaschtijd!... De nachtegaal sloeg,
Toen ik een Bruidspaar ter Kerke zag treden;
Ieder gaf lachjes, ieder gaf groetjes...
Wat of de Doômné het Bruidje toch vroeg?
'k Stond wat te ver, en hij preêkte wat zoetjes;
Maar zij knikte van ja,
En ze keek naar beneden,
En ze schreide daarna.

3.

'Wat was er meenês, die lach of die traan?’
Vroeg ik aan 't vrouwtje het volgende dagje
(Zoo bij de praat over kalfjes en koetjes);
't Wijfje keek blozend er Japik op aan:
En in mijn oor sprak Hij, haastig en zoetjes,
'Man! dat ja en dat neen,
En die traan en dat lachje,
Och! ik hoû ze voor één!’

Gepaard.

Werken moet een sterke hand,
Zorgen moeten zachte vingren;
Dan zal Liefde met Verstand
't Leven door een' rozenband
Vast omslingren!

Werken is der mannen pligt,
Zorgen is de pligt der vrouwen;
Zie! en als gij 't zaâm verrigt,
Valt gewis het zwaarste u ligt
In het trouwen.

Leer dus zorgen, teedre maagd!
Leert dus werken, forsche knapen!
Zoo ge dàn elkaâr behaagt,
Weet ik, dat ge nimmer klaagt
Van vergapen!

Gloeijend gesmeed.

1.

Zwarte handen, zwarte lokken,
Oogen zwarter dan een git,
Heeft de smid.
Toch zegt Klaartjen, onverschrokken:
'Lijkt hij ook van buiten zwart,
'k Acht hem rein en blank van hart!'

2.

Hoor! de smids dreunt haast van slagen
('t Is een kostlijk beeld van kracht)
Dag en nacht;
Toch zei Klaartje, dezer dagen:
'Kijk, zoo'n sterke smid 'lijkt bang
Voor een tikjen op zijn wang!'

3.

Maar naauw had zij 't woord gesproken,
Of daar greep de stoute gast
't Handje vast,
Fluistrend: 'Lief! dat dient gewroken!'
En hij drukte, al was hij zwart,
Kussend, Klaartjen aan zijn hart.

4.

Liep ze weg?... 't is niet gebleken!
Maar 't is zeker, dat de smids
Netter is
Sinds de laatste zeven weken...
Mooglijk dat nu Klaartje al weet,
Hoe men ijzer gloeijend smeedt.

Tooi.

Bonte linten op den hoed,
Meestal schraal van ondergoed;
Kanten mouwen om den arm,
Meestal bitter leêg van darm;
Gouden hangers in den nek,
Harde stroozak, weinig dek;
Hoort me, jeugdige vrindinnen!
'k Bid je, wees toch niet zoo dwaas:
'Lijk je niet een pallempaasch?
Goud van buiten, hout van binnen!

Eérst zij kist en kast gevuld,
Vrij van borgen, vrij van schuld;
Eérst de spijze krachtig-goed,
Waar de man op werken moet;
Eérst de kindren warm gekleed
En in tijds op school besteed;
Zie! en houdt ge dàn nog óver,
Spaar het voor een' kwaden dag....
Rijk maakt, wat men bergen mag, -
Wat ge aan 't lijf hangt, maakt u pover!

Zangles.

I.

Hoe zong de vlugge Vrijster
Des morgens vroeg! -
'k Dacht: zeî de Jager: 't was een Lijster
Die, vóór de zon, mij 't bed uit joeg!

Hoe zong de lieve Deerne
Des avonds laat! -
De Jager zeî (hij mogt haar geerne):
'k Denk, dat de Nachtegaal daar slaat!

II.

Wie trouw ter schole gingen,
Sprak Meester toen:
En vroom en knap zijn... leerden zingen
Gelijk ge 't Geerte-buur hoort doen!

"k Wil nog wel als voordezen
Ter schole gaan;
Maar Geerte moet er Meester wezen'...
Zeî 't Jagertje - en bleef luistrend staan.

Zoo stond hij véle dagen
Reeds 's morgens vroeg;
En had het 's avonds tien geslagen,
Nog had de Jager niet genoeg!

III.

'k Vond eens een Jagershuisje
Diep in het woud:
Zeg! is het dát omrankte kluisje,
Waar thans ons Geertje school in houdt? -

De Jager heeft gezongen!
En 't is of Geert
Nu aan een flinken, kleinen jongen
Hare allermooiste liedjes leert.

In 't boscaadje.

I.

Het maantje omweefde twijg en blad
  Met parelwitte randjes,
En tintelde, met zilvren spat,
  Op aangezigt en handjes
Van 't bruidje, dat, aan 't eind van 't pad,
In 't nevlig dal te turen zat.

En achter wolken school de maan,
  En donkrer werd het paadje;
En 't maagdlijn óók scheen schuil gegaan
  In 't digtste van 't boscaadje;
Toch (dunkt mij) fluisterde daar een:
'Dat *nu* zijn maneschijn eerst scheen!'

II.

't Was juist een jaar: de lieve bruid
  Was nu nog liever wijfje,
En keek in de' avondschemer uit,
  Alsof ze dacht: waar blijf-je?
En hoor! - bij 't kraken van het mos
Vloog zij met luchtên tred in 't bosch.

En zie! de flinke Jager kwam
    Langs 't digtbelommerd paadje;
En scheen de maan op loof noch stam,
    't Was licht toch in 't boscaadje;
Want bij zijn lieven maneschijn
Was nu een ster - zijn kindelijn!

Luijermand.

Blank vingertje, vlug vingertje,
Wat steekt ge rap, wat stikt ge net
De draadjes, als een wingerdje,
De zoompjes langs!

Blaauw oogelijn, klaar oogelijn,
Wat lacht ge zoet, in heilge vreugd...
Voor Wien die arbeid wel mag zijn,
Die zóó u boeit?

Bewogen hart, gelukkig hart,
Reeds Moeder, schoon ge 't nog niet zijt -
God geve u, na een korte smart,
Een heerlijk kind!

Rozenpaar.

1.

Het klimop slingerde een festoen
Van levend groen
Om raamkozijn en geveltrans,
En greep zich vast in spleet en scheur...
En om des stulpjes lage deur
Wond zich een dubble rozekrans:
Een krans van rozen, wit en rood,
Alsof het huisje een bruid omsloot.

2.

Maar neen! - op 't hagelwitte bed,
Wel arm, maar net,
Daar ligt een bleeke jonge vrouw,
En drukt, na 't snerpen van de smart,
Een blozend wichtjen aan haar hart...
Het eerste pand van huwlijkstrouw;
Terwijl de vader 't kind en Haar
Kust, als zijn schoonste rozenpaar.

3.

o Rijke Lente der Natuur!
o Zaligst uur,
Waar - in het stulpje (zóó gesierd
Met keur van rozen, wit en rood)
De schoonste rozeknop ontsproot,
De schoonste Lente wordt gevierd;
En 't juicht, in 's ouders vroom gemoed:
'o Heer! ook de' Armsten zijt Gij goed!'

't Schoonst.

1.

Wat ziet ze er mooi en geestig uit
De lieve Bruid!
Met oogjes die als sterren flonkren:
Met koontjes blank, met lokken blond,
Een guitig lachjen om den mond,
Wiens tandjes paarlen haast verdonkren....
Wat dunkt u - zou het Maagdelijn
Wel ooit nóg mooijer kunnen zijn?

2.

En tòch, ik zag haar weêr: en zag
Nog wel een' lach
Om 't allerliefste mondje spelen -
Maar diep besef van echte trouw
Blonk in het oog der jonge vrouw,
Bereid om lust en last te deelen:
En, had ook 't voorhoofd ernster plooi,
Ze 'leek me toch nog eens zoo mooi!

3.

En nogmaals zag ik haar... een' schat
Hield zij omvat,
Haar door Gods goedheid pas geschonken,
Haar eerste kind; - en toen ze aan 't hart
Het drukte, en 't oog (waar weelde en smart
Op 't wonderbaarst vereend in blonken)
Verrukt bleef vesten op het wicht....
Toen had ze een beeldig mooi gezigt.

4.

Nog eens aanschouwde ik haar - en lang!
De bleeke wang
Was nat beschreid: de ontsnoerde haren
Omsluijerden 't gebogen hoofd,
't Oog was van nachtwake uitgedoofd
Bij 't kranke kind, - en onder 't staren
Vol hoop en wanhoop op haar' zoon,
Bad zij... en scheen mij hemelsch schoon!

Meidag.

't Bloeit van buiten, 't bloeit van binnen,
Liefste! nu dees lieve dag,
Willig tot een nieuw beminnen,
In een nieuw klein huisje ons zag;
Nu er, met der lente bloesem,
Rijk in vormen, frisch van kleur,
In ons hofje - in onzen boezem
Frissche rijkdom is van geur.

Wie zich rustig kan beperken
In den engsten, trouwsten kring,
Hij weet zeker, wàt zijn werken
Dáár als kostlijk loon ontving;
Woel' dan rond, in weelde of smarte,
Wie naar ruimer ruimte vroeg...
Kleine hofje, 't kleine harte
Geeft ons pligt en heil genoeg.

Eigen.

1.

Eigen dak en eigen haard,
Och 't is duizendmaal verteld,
(Maar, kan 't ooit te veel vermeld?)
Meer dan schatten zijn ze waard'!
Als men knuttrig is gezeten
Onder 't vreedzaam, eigen dak,
En zijn voetjes, met gemak,
Op zijn' eigen haard mag hééten, -
Zou ik wel eens willen weten,
Wat er aan ons heil ontbrak.

2.

Koffijpraatjes bij de buurt,
Borrelpraatjes in de kroeg,
Altijd uit... en nooit genoeg,
Och! ik weet hoe lang het duurt! -
Vrede en een gerust geweten
En een stuivertjen op zak,
Zijn slechts onder eigen dak
En aan eigen' haard gezeten:
En ze kunnen 't ligt vergeten,
Zoo er soms nog iets ontbrak

3.

Eigen dak en eigen haard,
Weet ge, Wie die krijgt, mijn vrind?
Die, van 't Vijfje, dat hij wint,
Steeds een Stuivertje bespaart. -
'k Heb er rijker nooit geweten,
Dan, die uit zijn' eigen zak
Ieder sparre van zijn dak,
Ieder' haardturf *zijn'* mogt heeten,
En tevreden kon vergeten,
Wat hem mooglijk nog ontbrak.

Probatum.

1.

En of ge u al tot water huilt,
Daar is 't niet meê gewonnen;
En of ge knort, en of ge pruilt,
't Is alles onbegonnen:
Neen, vrouwtjes! staat uw man zijn kruin
Een beetje schuin,
Of staat zijn muts een beetje scheef...
Wat zwijgen en verdragen
Wat zoetelijk te plagen,
Of om een' zoen te vragen, -
Dat helpt hem weer op dreef.

2.

Het onweêr aan de huwlijkslucht
Groeit lang soms in 't verborgen;
Kom, jaag' die wolkjes op de vlugt,
En vaag' ze weg, die zorgen;
De zon der liefde, wen ze lacht,
Heeft gróóte kracht,
En scheurt de zwartste bui van een;

Wat zwijgen en verdragen,
Wat zoetelijk te plagen,
Of om een' zoen te vragen,
Joeg menig onweêr heen.

3.

Dus, vrouwtjes! houdt uw traantjes t'huis,
Uw voorhoofd zonder rimpel,
En denkt (is 't somtijds al niet pluis)
'Wie wijs is, stelt zich simpel:'
En 't staat u beter dan kleedij
Van kant of zîde,
Of wat ge draagt tot sier of tooi:
Want zwijgen en verdragen,
Of zoetelijk te plagen,
En om een' zoen te vragen,
Maakt *ieder* vrouwtje mooi,

Aan kant maken.

1.

Als ge schoongewasschen linnen,
Lieve vrouwtjes! maakt aan kant,
Weet ge, met een rappe hand,
Zoo te vouwen rand aan rand,
Zoo te plooijen band op band,
Brengt ge zóó de hoekjes binnen,
Dat het maakt een regt vierkant.

2.

Maar, wat goed is bij het linnen,
Is nog beter in de trouw:
Och! bedenk het, jonge vrouw!
Wàt in de' echt u hindren zoû,
Scherpe kanten, leed of rouw,
Sla die flink en knap naar binnen,
Leg die in de beste vouw!

3.

Zal dus 't huwlijk u niet rouwen,
Leer dan vouwen, lieve schat!
Rafelt er eens dit of dat,
Heeft het roest of wagenspat,
Vouw 't naar binnen, strijk het glad;
Plooi' het leven, knappe vrouwen!
Of ge halfsleetsch linnen hadt.

In dure tijden.

1.

Denk niet dat ik voor geld of goed
Mijn arme ziel verkoopen zou,
Mijn vrolijk hart, mijn frisschen moed....
Dat's gladjes misgeschoten, Vrouw!
Ik ken er nog in erger' nood
Met minder handen aan hun lijf -
En 't eerlijk zelfgewonnen brood
Dunkt mij de beste mondkost, wijf!

2.

Kom, veeg die traantjes van uw wang
En geef me 'reis een lekkren zoen;
Al zijn de tijden duur en bang,
Wij zullen 't met wat minder doen:
Maar niet geborgd, hoor, wijfje-lief!
Dan is het beter nog gevast...
En (moet ze springen tot gerief)
Dan Peetmeû's doopgift uit de kast.

3.

Maar 't is, Goddank! zóó erg nog niet.
Goddank!... zie, dàt's een troostrijk woord,
Dat God ons eerlijk zwoegen ziet
En ons gebed als Vader hoort:
Hij helpt, wie zich te helpen tracht,
Hij woont, waar liefde en vrede woont,
Zijn hand is 't, die den wind verzacht
En 't kaalgeschoren lam verschoont.

4.

Kom dan, mijn allerliefste vrouw!
Kom, veeg de traantjes uit uw oog;
Kom, fiksch de handen uit de mouw,
De blik vooruit, het hart omhoog!...
En hadt ge 't, in uws Ouders huis,
Wat meerder ruim, wat minder zwaar,
Wat meerder lust, wat minder kruis -
Ge wilt toch niet terug, niet waar?

Zaturdag-avond.

1.

Een' goeden avond, lieve vrouw! -
Dat was een kwade dag van daag;
Ik ril en bibber van de koû,
En hoor, het rammelt in mijn maag:
'k Heb haast geen nat of droog gehad
Sinds ik van morgen ging op 't pad.

2.

Maar nu ik aan mijn' eigen' haard
En eigen tafel zitten mag,
Nu is 't mij nog het dubbel waard'
Wat ik bespaarde bij 't gelag,
Al schold ook Janmaat, dien ge kent,
Mij voor een nare', schriele' vent.

3.

Daar, Vrouwtje! heb-je blanke munt
(Geen enkle cent mankeert er aan):
'k Denk dat ge er huis meê houden kunt,
Al zou er morgen vleesch op staan,
Al schonk-je mij, tot goede sier,
Een glaasje van het beste bier.

4.

Maar Lief! dan smul-je zelve eens meê
En neemt eens zelv' het beste deel;
Denk, dat ge bikken moet voor twee,
En in de week krijg-je ook niet veel:
Kom, zuinig wijfje, pruttel niet!
'k Wed, dat er nog wel óverschiet.

5.

Mijn Vader heeft het mij geleerd,
En 'k dank den man nog in zijn graf:
'Wie 's weeks geen' cent onnut verteert,
Dien mag er Zondags vleesch van af;
Dat houdt de werkman kloek en sterk
En geeft hem lust en kracht bij 't werk!' -

6.

Maar o, 'k begrijp al waar het schort,
Toe, kleur maar niet... de luijermand
Komt hier of daar nog wat te kort...
Dáár, Lief! - daar gaat mijn lekkre tand!
Als 't dan niet anders wezen mag,
Zij 't morgen maar eens Vastendag.

Zondagspak.

Och, 't doet mij aan mijn harte goed
Te zien, hoe, op den Dag des Heeren,
De burger, in zijn zondagskleeren,
Met vrouw en kroost ter kerke spoedt,
En hoe op aller blij gelaat
De zondagsvreê te lezen staat.

De school, de schoonmaak en het werk,
Ze rusten bij de daagsche plunje....
Gij, wakkre burger, och! ik gun-je
Zoo graag, dat ge eenmaal 's weeks, ter kerk,
De stof en 't stof der aard' vergeet
Met zondagshart in zondagskleed.

o Houd hem zuiver, houd hem sterk
Den nieuwen mensch, dien ge aan mogt trekken; -
En laat hij u tot deugden wekken
Bij daaglijksch brood en daaglijksch werk...
Al heeft ook moeder in de kast
Het zondagspak weêr opgetast.

Moederliefde.

1.

Van de heuvlen stroomt de waterval
In het dal,
En verspreidt, als zomerregen,
Milden zegen,
Waar het koele, zoele, klare nat
Henenspat.

2.

Is het niet, of ik Uw beeld aanschouw,
Moedertrouw?
Eér zou ik de druppels tellen
Van die wellen,
Dan het heil en leven, dat *Uw* vloed
Spruiten doet.

3.

Als de winter nijpt - de zomer brandt
Op het land
Beekje! zult ge uw nat verliezen;
Of bevriezen!
Moederliefde blijft in hitte of koû
Even trouw.

4.

Zalig 't huis dan (zij de muur van goud,
Of van hout!)
Waar die bron van heil zijn vlieten
Uit mag gieten....
En nog steeds, schoon ze Allen àlles geeft,
Over-heeft!

Eenzaam treurend.

I.

De Moeder, afgestreden,
Look 't reeds gebroken oog
En zweefde van beneden
In Englenarm omhoog;
Maar sloeg in 't opwaarts zweven
Een blik, op wie er bleven.

Zij zag haar Egâe's smarte:
Zij zag haar dierbaar wicht,
Zich klemmende aan Zijn harte
Met traantjes op 't gezigt -
En kon, bij 't droeve schreijen,
Maar niet van de Aarde scheîen.

En schoon des Hemels zalen
Haar wenkten in 't verschiet,
Zij trachtte weêr te dalen
Uit moederlijk verdriet,

En boog zich biddend neder:
'o Heer! geef mij hun weder!'

II.

Het teeder knaapje hoorde
Der Moeder zoete stem,
Als met een liefdekoorde
Zoo bond en trok zij hem:
Hij is uit Vaders oogen
Naar Moeder toegevlogen!

III.

De Vader kwijnt, verlaten,
In stille droefheid heen;
Wat zou hem 't leven baten
Zoo treurig en alleen....
Toch wil hij duldend dragen
Des Heeren welbehagen.

En 's nachts, in stille droomen
Op 't eenzaam ledekant,
Ziet hij de Moeder komen
En 't knaapjen aan haar hand:
Zij kussen van zijn wangen
De tranen die er hangen.

En fluistren bij het scheiden,
In hemelzoete taal:
'Wij blijven U verbeiden,
o Vader en Gemaal!' -
En met ootmoedig smachten
Blijft Hij Zijne Englen wachten.

Moeder en kind.

I.

Gij dartle knaap op moeders schoot,
Wat flikkren uw blaauw-oogen!
Uw handjes wijzen al, 'hoe groot'
Of ge eens woudt groeijen mogen,
En bij dat spel, gij kleine guit,
Spreekt reeds de schalk uw wezen uit.

Hoe groot?... van ligchaam en van geest,
Van deugden en van gaven,
Bemind, bewonderd of gevreesd,
Te heerschen of te slaven?
Hoe groot?... mijn kind! gij weet nog niet,
Wat wigtigs of die vraag bediedt.

Uw moeder vroeg 't in jokkernij,
Bij 't dartelen en stoeijen,
En dacht misschien er zelv' niet bij,
Hoe ge eenmaal òp zoudt groeijen,
En dat de toekomst van haar wicht
In deze vraag besloten ligt.

II.

Niet enkel toch die kleine hand,
Die mollig ronde leden,
Maar zin en inborst en verstand,
Maar liefde en goede zeden,
Maar kracht en moed en trouw en deugd
Moet' groeijen: van uw teêrste jeugd!

Zie, Moeder! dàt is U gegund
(Als hoogst genot van 't leven)
In spel en leering, wáár ge kunt,
Aan 't dierbaar kind te geven. -
Den wasdom van die kostbre plant
Heeft God gelegd in Uwe hand.

III.

o, Kweek dat Ligchaam dan tot kracht,
In dartel-vrije spelen;
Laat Schoonheid met haar toovermagt
't Gemoed der jonkheid streelen:
En voer den oefengragen Geest
Tot wáre Wijsheid allermeest.

Dan zal de lievling van uw' schoot,
Bij dartelen en stoeijen,
Naar geest en ligchaam 'éven groot,'
In deugd en kennis groeijen;
Dan gaaft ge uw kind een' grooter' schat
Dan 't leven, dat'et van U had.

De prijs.

'Een prijs... een prijs... kijk, Moêtje-lief!
Een prijs... ik heb een' prijs gekregen!
En Meester zeì: Je hebt ter degen
Eens opgepast, mijn hartedief!
Kijk, Moeder! - liedjes met een wijs,
En printjes, staan er in mijn' prijs!'

Kom, wijfje! veeg uw wang niet droog,
Ge 'hoeft die traan u niet te schamen,
Want 's Hemels Englen zeggen: Amen!
Bij zulk een schreijend moederoog:
En juichen, waar der Armen jeugd
Gekweekt wordt tot verstand en deugd.

Gij, Rijken! geeft, met milde hand:
Tot ieder, ieder kind kan leeren; -
Gij, Armen! wilt ze wèl waarderen
Die beste gift van 't Vaderland;
Dan wacht u beiden hooger prijs
En kroon, in 't Hemelsch Paradijs.

Water, licht, lucht.

1.

Wat buigt ge uw tengren stengel neêr,
Wat hangt uw kopje,
Rozeknopje!
Wat zijn uw blaadjes welk en teêr?
Het komt: - omdat gij dag en nachten
Naar zuiver water, frissche lucht,
Naar zonnelicht en warmte zucht:
En toch vergeefs er naar moet smachten!

2.

Wat buigt gij 't tenger halsje neêr,
Hoe slapjes hangen
U de wangen,
Lief kind!... wat zijn uw spiertjes teêr?
Het komt: - omdat gij dag en nachten
Naar zuiver water, frissche lucht,
Naar zonnelicht en warmte zucht:
En ach! vergeefs er naar blijft smachten.

3.

Gij, Ouders! die uw jonge spruit
In 't klein bestekje
Van 't vertrekje
Uit zorg of onverstand besluit....
Al zijt gij arm, - 't staat in uw krachten
Te waken: dat uw kind niet zucht'
Om water, zonneschijn of lucht:
Och, laat ze er niet vergeefs naar smachten!

Een liedje voor ouders.

I.

Van alle heuvlen springen
De beekjes in het dal,
Zij ruischen en zij zingen
In watersprong en waterval;
Alsof heur stoet een dartle schaar
Van kindren waar'.

Zij kussen en zij kozen
Met blad en bloem en plant,
En plukken wilde rozen
Tot van der steilste rotsen rand;
Alsof heur stoet een dartle schaar
Van kindren waar'.

II.

Maar neen!... de Kindren suffen
In 't dompig huisbestek,
Of zitten droef te muffen
In 't lage en duffe schoolvertrek;
Alsof 't een marmerbleeke schaar
Van beelden waar'.

Naar buiten, och, naar buiten!
Waar 't nat springt langs den steen,
Waar alle vogels fluiten...
Zendt, Ouders! dáár uw kindren heen:
Alsof hun stoet een dartle schaar
Van beekjes waar'.

Ei! zie dan, hoe ze blozen
En bloeijen vol van lust
En stoeijen in de rozen,
Door licht en lucht en geur gekust,
En zie hunne oogjes, rein en klaar,
Of 't bronnat waar'.

III.

Van alle heuvlen springen
De beekjes in het dal,
Zij ruischen en zij zingen
In watersprong en waterval....
Och! dat zóó, eenmaal nog, de schaar
Der Kindren waar'!

De liefste.

I.

'k Had van de schoonste rozen
Die mij de Lente gaf
Éen wit.... één rood gekozen
En plukte 't bloempaar af;
Ik heb ze zaamgewonden
(Omvlochten met een lint)
En dankbaar toegezonden
Háár, die mij 't méést bemint.

Één Lieve woont ter linken,
En één ter regterhand;
Bruin-oogjes zie ik blinken
En parelwitte tand -
'k Zie blanke wangen blozen,
Blaauw-oogjes, duivenzacht....
Wat denkt ge... zijn mijn rozen
Nu links of regts gebragt?

II.

Door wingerdloof omhangen
Zit in haar kleine tuin
Een vrouw, met bleeke wangen
En lang vergrijsde kruin;
Verdoofde ook zorg en smarte
Der vriendlijke oogen glans....
Toch drukt Zij aan haar harte
Mijn tweeling-rozenkrans.

En - in gepeins verzonken
Denkt zij aan 't kinderpaar
Dat God haar had geschonken
Voor menig, menig jaar;
Denkt ze aan mijn lieve Zuster,
De lelieblanke roos,
Die reeds voor de Aard - zij rust er...
Den hof des Hemels koos.

Denkt ze aan den wilden jongen
Die haar zijn rozen bood
En... stil door 't loof gedrongen
Nu neerknielt aan haar schoot,
Of zij (met vroom verrukken)
Hem, thans haar éénig kind,
Aan 't moederhart mogt drukken
Dat Hem het méést bemint.

III.

Eén Lieve woont ter regter-
    En één ter linkerzîj,
Schoon zijn ze beide': en echter
    Ging heur mijn krans voorbij;
Want - hoe ze nuj gevallen
    En ik ze mooglijk vlij'....
De Liefste boven allen,
    Oud-Moedertje, zijt Gij!

Schoonheid des ouderdoms.

't Voorhoofd met rimpels en groeven doorsneden,
Wangen zoo vaal en zoo knokig van been,
Bochlig gebogen, met wanklende schreden
Strompelt ons Besje op haar krukje daarheen;
Naast haar, met bloeijende, blozende wangen,
Tintelvolle oogen en ravenzwart hair,
't Mondjen, alsof gij een perzik zaagt hangen,
Gaat onze jolige, guitige Klaâr!

Toch is in Grootjes ernst-vriendelijk wezen
Zoo iets trouwhartigs, verstandigs en goeds,
Zooveel oneindige liefde te lezen,
Zooveel berusting en vreê des gemoeds,
Dat ik - schoon Klaartje als een roosje moog' prijken
(Lacht gij mij uit... och! ik glimlachte meê)
Uitroep: 'Hoor, Klara! hoe mooi ge moogt 'lijken,
Mij dunkt ons Besje het móóist van u twee!'

Kinderschoenen.

Kinderschoenen... wat ze prangen
Wat ze knellen om den voet,
Als we 'groot te zijn' verlangen:
En het onbeproefd gemoed
Duizend schoone droomen voedt!

Doch - zijn ze eenmaal uitgetrokken,
Och! dan treuren we om den tijd
Toen we, op zachte kindersokken,
(Nooit te naauw en nooit te wijd)
Onrust kenden, zorg noch nijd.

Voelt gij 't schoentje nu al knellen
Kleine knaap... klein maagdelijn?
Wàt die wenschen u voorspellen
'k Bid, dat (als uw jeugd verdwijn')
Ge in uw hart weêr Kind moogt zijn!

Hoog en laag.

1.

De Sneeuw lag op den heuvelrand! -
Het Beekje vloeide langs den voet
En riep naar boven: 'Maak toch spoed,
Mijn kind! - kom, stort u langs den kant;
Kom in mijne armen, kom, mijn kind!
Ik voel den zoelen lentewind.
Wij moeten voort langs stroom en vloed,
Tot waar ons oog de zee begroet!'

2.

Maar zie! de sneeuw zag, in haar' waan,
Met trotschheid op de Moeder neêr,
En dacht: - Ik troon hier hoog in eer
Zij kruipt in 't dal: wèl, laat zij gaan!
Mij is een grootscher taak bewaard...
Mijn parelglans verbaze de Aard',
Wanneer de zuivre zonnegloed
Als blank juweel mij schittren doet! -

3.

En 't nedrig Beekje vloeide voort,
Als levend zilver: en haar klagt
Om 't kind, dat schimpend haar veracht,
Werd eerst in 't bed der zee gesmoord. -
En toen de sneeuw, met schampren lach,
Haar Moeder weenend vlieden zag,
Toen... smolt Zij, bij der zonne gloed,
Tot modder onder 's wandlaars voet.

Vergelding.

Gij trapte' jong op Moeders schoot,
Nu trapt ge haar op 't harte!
Boos kind!... haar liefde en trouw was groot,
Maar grooter is haar smarte.
o! Zéker, zij had diep getreurd,
Had zij u jong verloren;
Maar leed, dat zóó de ziel verscheurt,
Dat waar' haar niet beschoren!

Nog zijt gij jong!... Eens komt de tijd
Van liefde en echt-vereenen;
Dan: als gij Zelve Moeder zijt,
En zalig in uw kleenen,
Dan geven: zoo spreekt God, de Heer: -
Die vreeslijke oudersmarte
Uw kindren duizendvoud u weêr...
En trappen U op 't harte!

Goed leven.

Hij heeft een Vrouw, hij heeft een Kind,
En (wat niet ieder zeggen kan)
  Hij houdt er van;
En heeft (wat elk niet heeft) een Vrind;
Daarbij in wandel en bedrijf
Verstand... en Handen aan zijn lijf!

Een rare vent is 't! - Tegen 't Kwaad
Vecht hij, met bijna reuzenkracht,
  Maar boterzacht
Voor 't Goede blijkt hij inderdaad;
En geldt het iets, dat hij bemint,
Dan kan hij schreijen als een kind.

En toch blijmoedig! - Laat en vroeg
Draaft, slaaft en slooft hij als een knecht
  En denkt en zegt:
'God-dank! 'k heb werk en loon genoeg!'
En wrijft zijn handen regt content....
Wat een goed leven heb-je, Vent!

Best sterven.

Wie zacht wil slapen in het graf,
Die doe eerst àl zijn schulden af;
En moet hij nog wat laten staan,
Als hij het uiterst heeft gedaan -
Dan roep' hij hóóger borgtogt aan!

Dán (zij 't op stroo of ledekant)
Dan grijp' hij een, hem lieve, hand
En staar' in een, hem dierbaar, oog
En sla den blik tot God omhoog
En sterve... Wel hem, die zóó toog!

III.

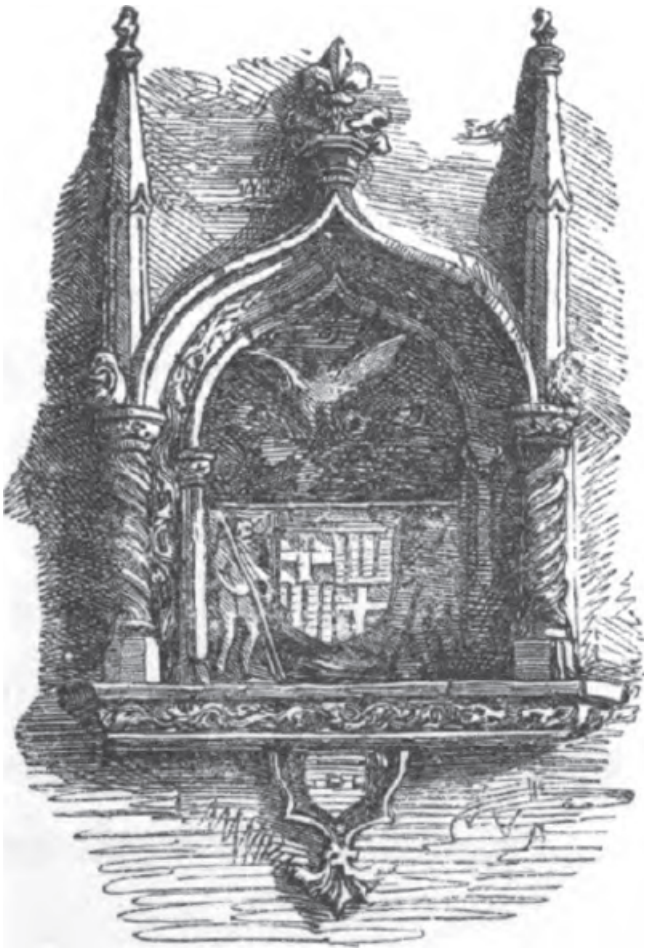

Naar ouden trant.

Jonker gerard.

I.

- Sta op, sta op, mijn trouwe knaap!
  En zadel mij mijn paard!
Naar Kroonenburg gaat onze togt;
  Maar geef mij lans en zwaard. -

Zij kwamen op de bruine hei,
  Zij kwamen in het woud;
Een vreemde Ridder, trotsch en koen,
  Den Jonker tegenhoudt:

'Wel, Jonker! hoe zoo vroeg te paard,
  En waar zoo haastig heen,
En laat gij dus den ganschen dag,
  Uw schoone vrouw alleen?'

- Wees welkom, Ridder! mij als gast
  Mijn gaê is schoon en... trouw;
Ginds is mijn slot; breng, zoo gij wilt,
  Mijn' groet aan de Edelvrouw! -

II.

En Jonker Gerard reed zijn' weg
   En jaagde heel den dag,
En keerde 's avonds weêr door 't woud,
   Waar hij den Ridder zag:

'Wel, jager! kent gij dezen ring?'
   Zoo sprak de Ridder stout:
'Blaauwbloemeken staat in den knop,
   De ring is louter goud!'

- Bijlo! dien ring en ken ik niet,
   Hij is niet van mijn Vrouw,
Ik zweer het bij mijn Ridderwoord
   En bij mijn Riddertrouw. -

'Wel, Jonker! zweert gij bij uw woord
   En bij uw Riddertrouw,....
Blaauwbloemeken staat in den knop
   En 't cijfer van Uw vrouw!'

De Jonker wierp zijn' handschoê neêr
   En streed met lans en zwaard;
De vreemde Ridder stortte neêr
   En stortte dood ter aard'.

III.

De Jonker vliegt naar 't hooge slot
In davrenden galop,
Hij klopt niet aan den ijzren ring,
Maar loopt de poortdeur op'.

'Och, Moeder!' sprak vrouw Adelheid:
'Wat ziet mijn Heere fel!
Wat of zijn toorn wel stillen mag,
Wat stilt zijn gramschap wel?'

De moeder nam al uit de wieg
Het kindelijn zoo zoet,
En droeg het op hare armen heen
Den Jonker in 't gemoet:

- Vrouw-Moeder! (sprak hij:) laat mij door!
Wat wil dat kindelijn?
Dat kind is tòch het mijne niet,
Dat moet een Basterd zijn! -

En langs de trappen vloog hij voort
En vloog de gangen rond,
Totdat hij, op de tin van 't slot,
De schoone Aleide vond.

Zij groette bevend haren Heer;
Hij sprak geen enkel woord,
Maar trok zijn slagzwaard uit de scheê,
En sleept haar met zich voort...

IV.

Daar ziet hij aan haar kleine hand
Zijn gouden ring van trouw;
Blaauwbloemeken staat in den knop
En 't cijfer van zijn vrouw!

En heftig drukt hij haar aan 't hart
En kust haar lipjes teêr: -
En weenend blikten zij omhoog
En dankten God, den Heer!

Van twee koningskindren.

Er waren twee koningskindren
Die minden elkander zoo teêr;
Ze waren zoo wreed gescheiden:
Te diep en te wijd was het meir.

'Och, liefste! och kôst gij zwemmen
Door 't wilde, het barnende meir;
Drie fakkels zou ik ontsteken:
Geen sterren verlichten zoozeer!'

Daar was in het slot een Jonkvrouw,
Die haatte hen beide zoozeer;
Zij bluschte de heldre fakkels....
De jongling verdronk in het meir.

'Ach visscher! ach goede visscher!
Mijn harte dat jaagt er zoozeer;
Keer zeewaarts, en wend den steven
En visch in het barnende meir.'

De visscher vernam haar woorden:
Het bootje doorkliefde het meir,
Hij wierp er in haast zijn netten
En vond er den jongeling weêr.

Zij vatte hem in hare armen
En kuste zijn wangen zoo teêr;
Haar harte dat brak in tranen:
En dood naast haar Lief zonk zij neêr.

Gevangen.

Ik mogt wel boeijen dragen,
Hoe vrij ik ben van zin,
En 'k gaf met welbehagen
Gevangen mij er in;
Maar rozen moet gij vlechten,
Roô rozen en jasmijn;
Zoo gij mij vast wilt hechten
En ik uw slaaf zal zijn.

Ik mogt wel kluisters dragen,
Hoe vrij ik ben van zin,
En 'k gaf met welbehagen
Gevangen mij er in;
Maar lokken moet gij vlechten
Tot koorden van satijn;
Zoo gij mij vast wilt hechten
En ik uw slaaf zal zijn.

Ik mogt wel ketens dragen,
Hoe vrij ik ben van zin,

En 'k gaf met welbehagen
Gevangen mij er in;
Mogt mij uw arm omvlechten
Gij, lieflijk maagdelijn!
Dan wil ik knecht der knechten
En slaaf der slaven zijn.

Scheiden.

'Vaarwel, vaarwel, mijn zoete Lief!
Niet langer kan ik beiden;
Ik ga zoo ver, zoo ver van hier,
Wel over zand en heiden.

'Wel over heî, wel over zand,
Zoo droef van hart en zinnen;
Gewin ik ook mijn vaderland,
Geen liefde zal ik winnen!'

- En bloeijen dan niet overal
De bloempjes in de dalen,
En zingen dan niet overal
De kleine nachtegalen?

- Zij zingen over heî en zand,
(Gij zult het kwelen hooren
Tot in uw verre vaderland)
Wat trouw ik heb gezworen! -

'Al hoort mijn oor den zoeten klank,
Waar 'k dwaal langs zand en heiden...
Toch treur ik wel mijn leven lank
Om 't àl te bitter scheiden.'

Afzijn.

Een scheepje zag ik varen,
Het voer, al naar den Oost...
Och Liefste, wees getroost!
Al zijn er zilte baren
En hemelhooge vloed
En winden, niet te sussen...
Geen zee de vlam kan blusschen
Door trouwe min gevoed.

Een scheepje zag ik varen,
Het voer, al naar den Oost...
Och Liefste, wees getroost!
Al zijn er hooge baren
En klippen, scherp van kant
En onbedwongen winden...
Daar is geen klip te vinden
Waar trouwe liefde op strandt.

Van Brunenburg.

I.

De Mei droeg rozen wit en rood;
Vrouw Machteld mij een kransje bood
Met haar sneeuwwitte handen!

't Was of de Hemel zich ontsloot
Toen zij die schoone krans mij bood
Met haar sneeuwwitte handen.

II.

Een valsche Ridder keerde weêr,
En sprak in arglist tot zijn Heer
En sprak met slimme woorden:

'Zie Brunenburg, o Edel Heer!
Hij schond zoo stout uws Huizes eer;
Hij schond ze met uw Vrouwe!'

'"Dat waarlijk, dàt geloof ik niet,
Dat Brunenburg mij snood verried...
En met mijne Edelvrouwe!

Hij, die me in nood noch dood verliet;
Dat waarlijk, dàt geloof ik niet,
Dat hij me ontrouw zou wezen!"'

De Ridder maakt zoo groote klagt,
Bij nacht en dag, bij dag en nacht,
Om Brunenburg te pijnen:

De Ridder maakt zoo groote klagt,
Dat Brunenburg met sterke wacht
Geleid wordt op den toren.

III.

Vrouw Machteld naar den toren reed
En sprak: (ze beefde daar ze 't deed)
'Och! zijt ge nu gevangen!'

'Of gij me liefhadt jaar en dag,
Toch u van mij niet worden mag
Dan stille, kuische liefde!'

- En lag ik hier ook zeven jaar,
Zag ik maar eens uw oogjes klaar,
En hoorde maar uw stemme. -

'Neen, Brunenburg! ik heb een man
Die mij ter eere houden kan,
Dien moet ik enkel eeren.'

- En lag ik hier mijn leven lank,
Mogt ik maar eens uw voorhoofd blank,
Maar eens uw lipjes kussen! -

IV.

De valsche Ridder keerde weêr
En sprak in arglist tot zijn Heer,
En sprak met slimme woorden.

De Ridder maakt zoo groote klagt
Bij nacht en dag, bij dag en nacht,
Om Brunenburg te dooden:

De Ridder maakt zoo groote klagt,
Dat Brunenburg met sterke wacht
Geleid wordt totter galgen.

V.

Vrouw Machteld totter galgen reed,
En sprak: (ze snikte daar ze 't deed)
'Och! zult ge om mij nu sterven!'

- Nu Gij den laatsten groet mij bood,
Nu wil ik sterven dezen dood,
Al sterve ik ook onschuldig. -

'Ik heb nog zeven broeders groot,
Die zullen wreken uwen dood...
En wreken zevenvuldigl'

- Dàt wil ik zeêglen met mijn bloed,
Dat ik onschuldig sterven moet
Voor stille, kuische liefde! -

'Mijn haar zal ongevlochten staan,
Mijne oogjes niet meer spelen gaan,
Mijn mond zal niet meer lagchen!'

VI.

Toen Brunenburg nu gaf zijn ziel,
Vrouw Machteld stervend nederviel....
't Was of de wachters weenden! -

Als rozen.

Een roosje mogt ik stelen
Al uit mijn liefstes hof;
Haar lipjes zijn als rozen:
Een deuntje mogt ik spelen
Een liedje mogt ik kwelen
Al tot mijn liefstes lof.

Ik zong van haar bruine oogen
En van haar rooder mond;
Haar lipjes zijn als rozen:
Waaruit er lonkjes vlogen,
Waaruit er lachjes togen,
Tot in mijns harten grond.

Van al haar zoete zwieren
En woordjes vol van geest;
Haar lipjes zijn als rozen:
De minnige manieren
En deugden, die haar sieren,
Die prees ik 't allermeest.

Verbeidend.

Zoo als de bloemetjes staan in den avond
Is er mijn harte gesloten;
Zoo als van knopjes met dauw overgoten
Hebben mijn tranen gevloten:
Waarom zijt ge zoo ver, mijn Lief?

Eer ik des avonds mij neêrleg tot rusten
Bid ik, dat God u moog' hoeden;
Eer ik des morgens ten arbeid kan spoeden
Bid ik, dat God u moog' hoeden:
Waarom zijt ge zoo ver, mijn Lief?

Wensch.

1.

Een kleine vogel mogt ik zijn,
Met sterk-gepende pluim;
Dan vloog ik rond langs zee en land,
Door 't ongemeten ruim:
En uit de hooge, blaauwe lucht
Zag ik op aarde neêr,
Waar gij, mijn Lief! wel toeft op 't land,
Of dwaalt op 't wilde meir.

2.

En als gij, leunend aan den mast
Of neêrziend in den vloed,
Aan 't huis in 't verre Noorden dacht
Met liefdevol gemoed,
Dan daalde ik haastig neêr in 't want
En zong, met zoet geluid,
Het lied, dat gij het liefste vondt
Der teêrbeminde bruid.

2.

En, als gij neêrlaagt in de schaâuw
Van palm- of kokosboom,
En als, wat gij in 't harte draagt,
U voorzweefde in den droom...
Dan koelde ik met mijn vleugelslag
Den Ooster-zonnebrand,
En fluisterde u een groet in 't oor
Van 't verre Vaderland.

Trouw.

I.

Een lindeboom stond diep in 't dal
Van boven breed, van onder smal;

Daar vrijdden zaâm, in eer en deugd,
Twee Liefjes in hun zoete jeugd.

'Vaarwel!' zoo sprak hij droef tot haar:
'Ik moet nu scheiden zeven jaar.'

- En waar' het veertien jaar, mijn vrind!
Mijn harte nooit een ander mint! -

II.

Wel op dien dag, na zeven jaar,
Vlocht zij zich bloempjes in het hair:

- Nu komt mijn Liefste trouw en goed,
Ik ga verheugd hem in 't gemoet. -

En toen zij kwam in 't groene woud
Sprong daar een ruiter uit het hout:

'Zoo eenzaam u in 't bosch gewaagd?
En zeg, wat schreit ge, zoete maagd?'

- Ik schrei, dat ik mijn beste vrind
Na zeven jaar niet wedervind! -

'Ik reed pas gistren door een stad,
Waar, wie U trouw zwoer, Bruiloft had!'

III.

'Wat wenscht gij hem voor smart en leed
Nu hij zijn trouw brak en zijn eed?'

- Ik wensch hem zooveel heil en vreê,
Als korrels zijn in 't zand der zee.

- Ik wensch hem zooveel lust en kracht
Als sterren blinken in den nacht! -

IV.

Daar trok hij van zijn vingerling
Een breeden, louter gouden ring:

Dien wierp hij 't meisjen in haar schoot; -
Een tranenstroom dat ringske omvloot...

'Droog af uw oogjes, liefste vrouw!
Ik ben het zelf - en even trouw!'

Meiplanting.

1.

Een dauw van morgendroppen
Viel op het groene gras...
Van alle rozenknoppen
Mijn lief de schoonste was.
Mogt ik haar lipjes kussen
Zoo als de dauw het doet,
Het zou (zoo dunkt me!) sussen
Het leed van mijn gemoed.

2.

De Winter is geweken
En bloemen strooit de Mei:
De heldre kronkelbeken
Besproeijen veld en weî;
Och! in de groene dalen
Daar is 't genoeglijk zijn,
Daar zingen nachtegalen
En menig vogelijn.

3.

Wel voor mijn liefjes deure
Plant ik, als minnepand,
De Meiboom, zoet van geure,
En bied haar hart en hand;
En zeg haar: 'Lief! kom blijde
Nu voor uw venster staan;
Het zoete Mei-getijde,
Och! is zoo snel gedaan.'

Van een ruiter en een koningsdochtertje.

I.

Een Ruiter al over de heide reed:
Een Koningskind wou hij vrijen. -
Zeg, Koning! wat doet gij den ruiter zoo wreed
Gevankelijk weg te leiden?

II.

Het dochterken zag wel zijn' droeven groet,
Zij weende van bittre smarte:
'Och, vader! al is hij zoo hoog niet van bloed,
Hij is er toch hoog van harte!'

'"En is er de ruiter van harte hoog
Zijn leven moet hij dies laten,
Dat hij niet wat lager liet vallen zijn oog
Op dochterkens van soldaten!"'

Zij nam toen een keten van paarlen hel,
Zij nam toen haar zilvren spangen,
De wachter die liet haar zoo heimelijk wel
Waar 't ruiterken zat gevangen.

III.

'Mijn Liefste! wat zijt ge zoo droef gevat,
En zult ge voor mij nu sterven?
Dan wil ik u zeggen hoe lief ik u had,
En kussen u menigwerven!'

De ruiter dan kuste haar lipjes zoet
En kuste haar blanke handen:
- Nu geef ik gewillig mijn leven en bloed,
Maar nimmer in boei of schanden! -

Hij sprong uit den toren en stortte neêr,
En liet er zijn jeugdig leven!
De Koning dien deed aan zijn harte het zeer:
'"Och! had ik mijn kind hem gegeven!"'

IV.

'Zeg, dochterke! wilt gij een' Koningszoon,
Of wilt gij een Keizer trouwen?'
'Neen, vader! ik wensch mij van doornen een kroon,
Een sluijer en eeuwig rouwen!'

In groenen gaarde.

Hoe schoon bloeit in den groenen gaard
De bloesem der jasmijn:
Ik ken een maagdlijn lief van aard,
Ach! mogt ze bij mij zijn.
Wel kweelt in 't bosch de nachtegaal,
Maar liever hoorde ik duizendmaal
Het fluistren van haar lippen!

Hoe schoon bloeit in den groenen gaard
De bloesem der jasmijn:
Ik ken een maagdlijn lief van aard,
Ach! mogt ze bij mij zijn.
Wel glanst der sterren rijke pracht,
Maar liever zag ik dag en nacht
Het stralen van haar oogen!

Hoe schoon bloeit in den groenen gaard
De bloesem der jasmijn:
Ik ken een maagdlijn lief van aard
Ach! mogt ze bij mij zijn.
Wel kust mij 't koeltje wang en hoofd; -
Ligt dat het mij een kus belooft
Van liever, liever lippen.

Hoe kunt ge slapen?

De nachtwind huppelt langs den vloed
    En draagt mijn groet
Naar 't huis der Allerliefste mijn:
Hoe kunt ge slapen, maagdelijn?

Een parelwitte maneschijn
Spreidt op het meir zijn zilvren gloed,
Spreidt schaduw op uw blank gordijn; -
De schaduw van het breed geboomt
Waaronder 't oog geen spieders schroomt...
Hoe kunt ge slapen, maagdelijn?

Of is het dat ge van mij droomt?
Dan zou het u vergeven zijn!

Bedwongene liefde.

1.

De Mei, die kruid en bloesems geeft,
Doet menig hart verblijden,
Maar wie in 't minnen onlust heeft,
Is droevig te allen tijden.

2.

Al is mijn Vrager rijk van goed,
Al is hij hoog geboren,
Al dunkt het heel mijn maagschap vroed,
Mij kan hij niet bekoren!

3.

Wie mij bemint en trouwe biedt,
Dien sluit ik uit mijn harte;
Wie ik bemin, die vraagt mij niet;
Is dat geen bittre smarte?

4.

Wie ik bemin, die wil mij niet,
Dien spreek ik, ach! zoo zelden,
Zoo zelden: dat zijn oog niet ziet,
Wat nooit mijn mond durft melden.

5.

De vogelkens in 't groene woud
Gaan onbedwongen vrijen;
Daar is geen dwang van jonk of oud,
Die haar dien lust benijden.

6.

Wat doet die eer, die leelijke eer,
Al maagden lust ontbreken,
Dat zij niet vrij, naar heur begeer,
Van liefde mogen spreken.

7.

Ach, dat zoo menig jonk gemoed
In stilte leed moet dragen....
Mij dunkt, Mijn leed ware al verzoet,
Dorst ik mijn liefde klagen.

Als.

Men kan niet altijd vrolijk zijn,
Soms moet men treurig wezen:
Och! waren alle waters wijn,
Mij dunkt, ik waar' genezen:
Toch moesten dan uw lippen
Er de eerste teug van nippen,
Mijn lieflijk maagdelijn!

Ik heb een hut van dennenhout,
Een buks om 't wild te jagen:
Och! waren alle bergen goud,
Mijn lief! ik ging u vragen:
Toch kan op koningstroonen
Geen trouwer liefde wonen
Dan in het groene wond.

Van een jagertje.

1.

Daar ging een Jager uit jagen vroeg
Al in het groene woud,
Daar sprong een hertje, jong genoeg,
Door dreef en kreupelhout:
"t Sa, brakken en hazewinden,
Al loopt dat hertje snel,
Wij zullen het wel vinden...
En raken het wel!'

2.

Het hertje liep er, al wat het mogt,
Het liep, al wat het kon;
Vergeefs, dat het naar laafnis zocht
Voor 't branden van de zon:
"t Sa, brakken en hazewinden,
Al loopt het nog zoo snel,
Wij zullen 't ééns wel vinden
En raken het wel!'

3.

In 't ende stort het aemechtig neêr,
In struiken vast verwerd;

De Jager velt zijn blank geweer
Op het onnoosle hert:
"t Sa, brakken en hazewinden,
Al liep het nòg zoo snel,
Wij zouden 't toch wel vinden
En raken het wel!'

4.

Het hertje sloeg er het brekend oog
Zoo smeekend op den man,
En 't was hem - of zijn hart bewoog:
Hij hield zijn buks wat ân...
'Kom', brakken en hazewinden,
Laat los dat hertje snel;
Wel àndre zijn te vinden,
Die raken we wel!'

5.

De Jager jaagde den heelen dag
Door bosch en veld en duin;
En, weet ge wat hij te avond zag?
Het hert... graasde in zijn tuin: -
"t Sa, brakken en hazewinden,
Bewaak' dat hertje snel:
Wie thàns het weet te vinden,
Dien raken we wel!'

De lansknecht.

1.

Drie dobbelsteenen en een kaart,
Dat is in Vreê ons wapenbord;
In Oorlog is het lans en zwaard,
Één lang en scherp, een scherp en kort:
Genaê in 't spel noch in den slag,
Dat is het, wat de Lansknecht mag.

2.

Een boordevol met Rijnschen wijn,
Dat is het, wat in Vreê ons lust;
In Oorlog mag het water zijn,
Mits men in 's vijands tenten rust':
Maar wijn in vreê en in den slag,
Dat is het, wat de Lansknecht mag.

3.

Een deern, die dartel kussen kan,
Dat is in Vreê de beste buit;
In Oorlog zij 't een Hengstenspan
Met goud en zilver opgetuit:
Goê vangst in vreê en in den slag,
Dat is het, wat de Lansknecht mag.

4.

Maar wat hij niet in vreê begeert
Dat is: te sterven op zijn bed!
De dood, dien hij het liefst braveert,
Roep' in het schettren der trompet!
Hij val op 't Veld en in den Slag:
Dat is het, wat de Lansknecht mag!

Van kwaad tot erger.

Een flink en aardig jonkman
Die nam een oude vrouw;
Hij had ze pas drie dagen,
Toen kreeg hij al berouw.

"k Wou dat mijn oudste dood was!'
Zoo sprak de jonkman zacht:
En waarlijk - of ze 't hoorde,
Ze stierf dien eigen nacht!

Toen nam hij gaauw eene andre,
Een dartle, jonge maagd...
Die heeft hem nacht en dagen
Gescholden en geplaagd.

En zuchtend leî de jonkman
Zich op zijn leger neêr,
En riep: 'had ik maar 't Oudje,
Mijn goêlijk Oudje weêr!'

't Looze molenarinnetje.

Des zomers als het regent,
Als 't regent in den vliet,
Dan komt een aardig visschertje
En vischt er in het riet.

De looze molenaarster
Ging in haar deurtje staan,
Omdat het aardig visschertje
Voorbij haar heen zou gaan.

- Wat heb ik je misdreven,
Wat heb ik je misdaan,
Dat ik nu niet met vreden mag
Voorbij je deurtje gaan? -

'Gij hebt mij niets misdreven,
Gij hebt mij niets misdaan,
Maar wie geen molenpacht betaalt,
Hier niet voorbij mag gaan!'

Het visschertje met eeren
Dat kuste haar op steê;
En nam de looze moôlnarin
Als visschersvrouwtje meê.

Een wevers-liedje.

Gij draadjes dun, gij draadjes fijn,
Gij draadjes zacht en blank,
Al waar-je kort, al waar-je lank,
Gij wordt een hemdelijn.

Dat hempje zal mijn zoete-lief,
Wanneer ze wordt mijn vrouw,
Wel dragen op den dag der trouw,
Wel dragen tot gerief!

En was ze dan een Koningskind
En was ze een Keizersvrouw,
Geen fijner hemd ze hebben zou,
Dan ge op mijn weefstoel vindt. -

Al-die dit liedje heeft gemaakt,
Dat is een weversknecht;
En vind-je 't goed of vind-je 't-slecht,
'k Denk, dat'et Hem niet raakt!

IV.

Zedespiegel in spreuken.

I. Zedespiegel.

In andre Spiegels ziet gij uw Gelaat
En of u iets, òf wel, òf kwalijk staat;
Maar in dit glas kunt gij uw Ziel aanschouwen: -
En... 'mèrkt gij vlekjes, kreukeltjes of vouwen,
Och! strijkt ze weg, gij Mannen en gij Vrouwen!

II. 't Eerste.

't **E**erste, als U de Ochtend wakker kust,
Zij dank voor rust, en bede om lust.

III. Een zonnetje van binnen.

o **Z**org, bij iedren dageraad,
Wanneer gij voor uw venster staat,
Dat ook in 't Hart de zon ter kimme op-gaat.

IV. Morgenlied.

Laat u door den leeuwrik leeren,
Dat ge 't best den morgen prijst
Door een lieflijk kwinkeleren,
Dat, tot lof en eer des Heeren,
Uit uw boezem opwaarts rijst.

V. Zoolang het dag is.

Zoo het zonlicht u beschijn',
Open venster en gordijn!
Laat de stralen
In uw huis en harte dalen:
't Zal wel gaauw weer avond zijn.

VI. Gistren: morgen.

Morgen: woord, zoo ligt in 't spreken!
Dikwijls valt gij 'Heden' zwaar,
Gistren: als ge zijt verstreken,
Wenscht men vaak of 't 'Heden' waar';
IJdel hopen, ijdel zorgen,
Zijt ge niet der Tragen plaag?
Gistren vreezen wij, noch Morgen,
Als wij 't regte doen: 'van Daag!''

VII. Levensweefsel.

Wie gaarne leeft, zij zuinig met den Tijd:
Hij weeft de stof, waar gij gemaakt van zijt
o Leven! - en die rás verslijt.

VIII. Zandlooper.

De beste Meester op den duur
(Al valt de leertijd soms wat zuur)
Is: - het verlóópen Uur.

IX. Bloemen ook.

Al uw werken is verloren,
Doet gij 't niet met blijden moed!
't Nutte mengel zich met Zoet:
Zoo als God in 't rijpend koren
Blaauwe bloempjes groeijen doet.

X. Schatgravers.

Hebt gij een lapje gronds of wat,
Spit iedren dag u moê en mat....
Diep in den grond, daar zit een Schat.

XI. Loon naar werk.

Al geeft uw werk niet altijd loon,
Verdienen doet ge er altoos meê...
Een krachtige arm, een roode koon,
En lust en rust, en zielevreê.

XII. Als 't vee.

Niet te zaaijen
Noch te maaijen,
Maar een tafel 'welbereid',
Is toch eig'lijk, regt gezeîd,
Niet dan pure beestlijkheid!

XIII. Bankroet.

Hoort uw tijd aan Pligt of Taak,
En gij geeft hem aan Vermaak:
Gaauw zijt ge bankroet, mijn snaak!

XIV. Voor-spelling.

Doe, wat gij moet:
Wil, wat gij doet:
't Wordt àltoos goed!

XV. Levensvoedsel.

Spijzen moeten 't Ligchaam sterken;
't Oordeel groeit, door op te merken;
't Harte leeft - van goede werken!

XVI. Gekruid.

Scherts is des Levens specerij:
Maar, wilt ge dat het smááklijk zij,
Doe dan niet al te véél er bij.

XVII. Wonderolie.

De golfslag breekt, giet ge olie in den Vloed:
De vlam slaat uit, giet ge olie in den Gloed...
Let, bij uw Spreken 'hoe en waar' gij 't doet!

XVIII. Geschroeid.

Zoo gij een kooltje vallen laat
Op vloer of plaat,
Al brandt het niet, het maakt een plek,
Een vuile moet, een zwarte vlek....
Kwáádsprekend woord, dàt is Uw kwaad!

XIX. Gelijk hebben.

'k **Z**eg je 't graag (doch houd het stil):
'Nooit gelijk heeft de Albedil,
Die het àltijd hebben wil.'

XX. Wie.

Twisters, waar de buurt van beeft,
Weet ge niet, wie onregt heeft?
Hij, die 't eerste Scheldwoord geeft.

XXI. Te open.

Een open brief... wat ben ik dom geweest
(Zoo roept ge alligt): en laat toch op uw wezen
Aan ieder uw geheimen lezen; -
Wie wijs is, ouwelt ook zijn geest...
Als hij voor onbescheidnen vreest.

XXII. Merkteeken.

Veel Vrienden zijn geen blijk, dat gij een Brave zijt,
Maar zeker zijt gij 't reeds, of wordt het mettertijd,
Als gij geëerd zijt... èn benijd.

XXIII. Raadvragen.

Wilt gij weten, waar gij veilig gaat?
Vraag uw Vriend niet... vraag uw Vijand raad:
Wijst hij links - ga dan de regtsche straat!

XXIV. Gezegend verblinden.

Vergeeft ge eens Vijands schuld - gij wint
Een Vrind:
En maakt een Hater de oogen blind.

XXV. Zoo òf zoo.

1.

Lastert domheid u, of haat...
Denk, wie wespen gònzen laat,
Doen ze nog het minste kwaad.

2.

Pakt een hond u aan op straat,
Kijk hem flink in de oogen, maat!
'k Wed, dat hij het verder laat.

XXVI. De regte.

Hij die geen mensch mistrouwt, is vast een domme Klaas,
Wie iedereen mistrouwt, is even slecht als dwaas,
Maar wie zich zelv' mistrouwt, die is de regte baas.

XXVII. Hard en zacht.

Wees hard, wanneer gij oordeel vellen moet,
En 't over eigen daden doet:
Doch geldt het àndren - wees dan zacht en goed.

XXVIII. Geen valsche schijn.

Wees, wat ge graag zoudt willen 'lijken!
Of (moge u dàt wat moeilijk blijken!)
Wordt: - wat ge graag zoudt willen 'lijken!

XXIX. Beter.

't **I**s schóón, als Andren hulde en eer u bragten,
Maar beter nog: dat gij bij dag en nachten
Het regt hebt, om u Zelven te achten.

XXX. Weêrwraak.

Vrind! denkt gij van u zeiven àl te goed,
Weet dan: dat gij verwachten moet,
Dat 'heel de wereld 't al te weinig doet.

XXXI. Durf en weet.

Durf oud zijn in uw' jongen tijd,
Weet jong te zijn in de' ouden dag:
En, zoo ge vroom in beiden zijt,
Dan baart u de ouderdom geen spijt...
En geeft de jeugd u geen geklag.

XXXII. Balk en splinter.

Een heilge mond verkondde 't, lang verleên: -
Maar ach! trots Zijn vermaning en gebeên,
Blijft nog de splinter groot - en blijft de balk nog kleen!

XXXIII. De grootste held.

De gróótste Held, daar mijn Geschiedboek van verhaalt,
Is Hij, die telkens als hij zegepraalt,
Eene Overwinning op zich Zelven heeft behaald.

XXXIV. Verschil.

Bewonderd worden, is der dwazen vreugd,
Geëerd zijn, maakt den wijzen man verheugd,
Bemind te wezen, is de kroon der deugd.

XXXV. Een raad.

Wie lang bemind wil zijn van Mannen en van Vrouwen
(Het is een raad, waarop gij vast kunt bouwen!)
Die máák' maar... dat ze van hem houên.

XXXVI. Een raadseltje.

Hoe klaarder nat,
Hoe eerder 't rimpel':
Maar ook te sneller is 't weêr glad!
Wie wijs is, och! hij blijve simpel....
Wat aardig raadseltje is dat.

XXXVII. Geurig zacht.

Als een zoele lenteregen
Drupt, uit harten ons genegen,
Geurig zacht der liefde zegen!

XXXVIII. Mooi meisje.

Lagchebekje!
Och, wat trek-je
Snoeprig lief uw mondje er na!
't Staat-je vrolijk,
Vlug en olijk: -
Maar ge wéét het... dat is schâ!

XXXIX. 't Liefst.

Een schoone maagd bekoort het Oog;
Een vrome staat in 't Harte hoog....
Zeg, wie ge 't liefste wezen moog'.

XL. Al te fel.

Schoon zijt ge, rijk en geestig: - dartel wicht!
Maar, als de Zon, verblindt gij ons gezigt...
Och! geef, door Zedigheid, wat Schaduw bij dat licht.

XLI. In jonkheid.

Mint elkander, blijde Jeugd!
Wie zou laken
Wat Gods liefde, als reinste vreugd,
In der Jonkheid hart doet blaken...
Maar het zij in eer en deugd!

XLII. Gaauw.

Gaauw beloofd: lang berouwd!
Gaauw gevrijd: dwaas getrouwd!
Gaauw gewerkt: zwak gebouwd!

XLIII. Stevig.

Wees sterk, o Man! zoo op het levenspad
Een lieve Vrouw zich aan u vast zal hechten:
Wat klimoprank of wingerdblad
Zal om een zwakken stam zich vlechten,
Waaraan het naauwlijks steunsel had?

XLIV. Een goed huwlijk doen.

Dàt is een huwlijk naar den aard,
Als Handig zich met Zuinig paart,
Waar Vrede neêrzit aan den haard
En Liefde huis en hart bewaart.

XLV. Verloofd.

Ook in uw Liefde zij verstand:
Wie 's Zomers al zijn hout verbrandt,
'k Wed, dat hij 's Winters klappertandt.

XLVI. Getrouwd.

Een àl te gloeijend morgenrood
Draagt dikwijls stormen in zijn schoot:
Bedenk het, jeugdig Echtgenoot!

XLVII. Heilig.

Harten, die in Liefde branden,
Vast, door Trouw, geboeide Handen:
Heilge vlammen, Heilge banden!

XLVIII. Is 't mogelijk?

Och, Vrouwtjes! och, bedenkt het alle dagen:
Uw Boezelaar kan méér het huis uit dragen,
Dan 't Mannetjen er inbrengt op een Wagen.

XLIX. Buigend.

Zoo gij de veêrkracht leert beseffen
Die schuilt in lenig riet of lisch,
Dan, Vrouwtjes! schiet gij nimmer mis:
De pijl, die 't best het doel zal treffen,
Komt van den boog, die 't buigzaamst is.

L. Vrouwen-bibliotheek.

Vrouwtjes! uwer pligten boek
Zij des morgens 't Bijbelboek,
Zij des middags 't Keukenboek,
Heel den dag het Huishoudboek,
's Avonds Zang- of Verzenboek!

LI. Leven.

Wie veel in Liefde geeft
En veel in Liefde ontvangt,
Hij heeft het hóógste, waar de Mensch aan hangt,
Hij heeft... geleefd.

LII. Spiegelbeeld.

Het is al overlang gezeîd:
'De keukenwand en keukenmeid
Zijn 't spiegelbeeld van 's Huisvrouw's keurigheid.'

LIII. Schuilhoekje.

Torscht ge ook nog zoo'n drukkend kruis,
Krimpt ge ook onder harde slagen,
Teistren u de felste vlagen,
Och! 't is àlles nog te dragen...
Kunt ge 't sluiten 'buitenshuis.'

LIV. Onder-ons.

Heb je vuilgedragen linnen,
Heb je smet in hart of zinnen,
Sluit uw deur; en wasch het 'binnen!'

LV. Weêrkeerig.

1.

Gij Dienstbren, denkt bij alles wat gij doet,
Dat Hooger Heer (wiens oog niets duldt dan Goed!)
U door de hand uws Meesters loont en voedt.

2.

Wie Dienaars heeft, peins' nacht en dag,
Hoe of hij jegens hen, het best, door zijn gedrag
Zijn' Hoogsten Meester dienen mag.

LVI. Kind worden.

Als uw kindren u vervelen
Bij wat àl te dartel spelen...
Word dan Kind - om in hun lust te déélen.

LVII. Onuitwischbaar.

Och, Ouders! denkt, hoe vreeslijk het moet wezen,
Dat zich uw kind uw' Nagedachtnis schaam';
En dat, om wat Gij deedt, uw kroost nadezen
Als merk van onregt, schande of schuld - moet vreezen
Zich luid te hooren noemen met Uw Naam.

LVIII. Doen innemen.

Geeft een Dokter bittre medicijn,
Kwáád 'hoeft hij er toch niet bij te zijn: -
'Ouders! straft in toorn geen kindelijn!'

LIX. Des huizes deurwachter.

'k **Z**ie graag de jeugd van harte blij
In 't Huis vol scherts en jokkernij...
Maar Wijsheid zij Portier er bij!

LX. Staf of steen.

Een aardig kind, welopgebragt,
Is u, op 's levens weg, een staf: -
Een bengel, die steeds zorg u gaf,
Dat is een molensteen, wiens vracht
U, vóór den tijd, sleept in het graf.

LXI. Prijsuitdeeling.

'**Z**eg me eens, wàt of beter waar'
Bij 't, den Kindren, Eer bewijzen,
Dat te doen in 't openbaar,
Of ze binnenshuis te prijzen?'
't Best is: - noch het een, noch 't aêr!
Pak, wie oppast, in uw arm,
Fluister zacht een vriendlijk woordje,
Hem of haar, in 't luistrend oortje,
En kus wang en hartje warm!

LXII. Te zamen.

Verstand is vast een kostlijk ding:
Maar toch - ik achtte 't steeds gering
Als 't niet met Liefde zamenging.

LXIII. Erfenis.

Rijk was de Vader: arm werd het Kind!
Slim was de Vader: dom werd het Kind!
Braaf was de Vader: braaf werd het Kind!

LXIV. De beste vader.

'**W**ilt gij uw kind ten regten Vader wezen,'
('k Mogt onlangs in een kostlijk boek het lezen!)
'Leer zelf een kind des bèsten Vaders wezen.'

LXV. Nog een spiegelbeeld.

Zijn onze Kindren niet het kristallijn
Waarin wij zien (en vaak met bittre pijn!)
Hoe diep in schuld Wij bij onze Ouders zijn?

LXVI. Zachtkens aan.

Eerst begrijpen met de Hand,
Dan begrijpen in 't Gemoed,
Dan begrijpen door 't Verstand...
Als ge zóó met kindren doet
Zijn ze kostlijk opgevoed.

LXVII. Te ver geschoten.

Te slim, bedriegt zich zelv' het meest!
Erg is 't, niet aan het doel te komen,
Maar - zijt gij 't eens 'voorbij' geweest,
Dan zou ik, als nòg erger, schromen,
Dat ieder Brave u schuwt en vreest.

LXVIII. Goed bekijken.

Wanneer gij vurig iets begeert,
Zie het eerst regt van digte bij,
Of 't wel der moeite waardig zij;
Misschien dat dàn uw drift verkeert: -
Een goed bekijken maakt u vrij!

LXIX. Vreemde pret.

Wie denkt, dat Hartstogt hem Geluk verschaffen zal,
Is even mal,
Als die zich, voor plêzier, baadt in een Waterval.

LXX. Beter dan olie.

Een kleed van zîde, een doek van kant,
Veel gouden ringen aan de hand,
Een tooi van enkel diamant,
Ik geef die allemaal te zaâm...
Voor de' eenvoud van een goeden naam.

LXXI. Gebruik: waarde.

Geld: of 't zilver zij of goud:
Is niet meer dan stroo of hout...
Als ge 't weggesloten houdt.

LXXII. Stadig.

Weet: (het is een oude leer)
Wat de stroom géeft, néémt hij weêr!
Maar, bij droppels zaâm te garen,
Maakt ons zuinig in 't bewaren:
En geeft telkens meer en méér.

LXXIII. Goedkoop: duurkoop.

Goedkoop: och! wilt het niet vergeten,
(En anders zal uw Beurs 't wel weten)
Is dikwijls peperduur te heeten.

LXXIV. In de boeijen.

Geen boei die zóó knelt,
Als àndermans geld,
Dat niet terug kan zijn geteld.

LXXV. Prijsselijke honger.

Zonder eten naar bed
Is voorwaar niet zoo'n pret:
Maar 't is beter (naar 'k wed')
Dan verzaâd van een maal,
Dat ik nimmer betaal.

LXXVI. Zoet.

Het Zoet
Dat Rijkdom smaaklijk maken moet,
Groeit aan des Arbeids zilten vloed.

LXXVII. Zout.

Hebt gij veel Zilver of veel Goud,
Denk (zoo ge uw schat genieten woudt)
'Veel weldoen is des Rijkdoms zout!'

LXXVIII. Waarde van 't oogenblik.

Een droppel waters, aan een' dorstige geschonken,
Is méér - dan of er volle bekers blonken
Voor 't oog van wie reeds héeft gedronken.

LXXIX. Wat méér is.

Genoeg, is heel
Wat méér, dan Veel:
Bedenk het, Gij, die grijpt naar 't gróótste deel.

LXXX. In vreugde.

Een druppel, uit der welvaart beker
Geplengd tot andrer laafnis (door de hand
Der dankbre Vreugde), is Gode zeker
De welgevalligste offerand'.

LXXXI. Billijke rente.

Hoe hooger 't u gegeven is te groeijen,
Hoe rijker bron uw wortels mag besproeijen,
Hoe meer 't uw pligt is: 'rijk en schoon te bloeijen!'

LXXXII. Tweeërlei schrijfpapier.

Wat ge geeft, schrijf dat in 't zand: -
Wat ge krijgt... dat schrijve uw hand
In het hart en in 't verstand.

LXXXIII. 't Meest gezegend.

Geôrven goed, een stage zorg:
Verworven goed, een beter borg:
Maar 't méést gezegend is de man
Die ze allebeî vereent - en dan
Weêr aan zijn kindren laten kan.

LXXXIV. Blind-gestaard.

Al zijn uw oogen nog zoo goed,
Toch kunt gij in de Zon niet kijken,
Zoo niet een wolkje er langs komt strijken:
Denk - dat een wolkje óók tempren moet
Den glans van heil en overvloed.

LXXXV. Door gloed tot goed.

Het wierookvat omsluit
Een onaanzienlijk kruid:
Eén vonk er bij... en 't geurt er heerlijk uit.

LXXXVI. Kostlijke ruil.

Regt tegen onregt,
Goed tegen kwaad...
Schijne ook de ruil slecht,
Waarlijk het baat!
(Denk, wat de Schrift zegt.)

LXXXVII. Goed vóórgaan.

Vergeving smeken we elken dag:
Doch 't hart, dat op haar hópen mag,
Schenk' ze éérst aan àndren, elken dag!

LXXXVIII. Te dikwijls.

Slappe handen: schrale pot!
Slappe geesten: dom, of zot!
Slappe harten: ver van God!

LXXXIX. Omhoog.

Een hangend hoofd, een neêrgeslagen oog...
Wie of 't als vroomheidsblijk beschouwen moog,'
Ik niet: - De Vrome heft den blik omhóóg!

XC. Slechts half zoo diep.

Indien gij half zoo diep voor God u buigen woudt,
Als gij het daaglijks doet voor aanzien, magt of goud,
Geloof ik, dat gij zalig wezen zoudt.

XCI. Soorten van moed.

Wees kloekmoedig, in het strijden tegen eigen kwaad;
Wees zachtmoedig, waar een ànder fout begaat;
Wees ootmoedig, als des Heeren hand u slaat.

XCII. Van binnen.

Als gij aw hart maar dankbaar houdt en frisch,
Dan vindt ge (als 't nèrgens meer te vinden is)
't Geluk toch in dat Hart gewis!

XCIII. De ergste ziekte.

Er kan geen erger ziekte wezen,
(Hetzij van ligchaam of van geest)
Dan die, waarbij men 't stèrven vreest
Maar niets wil nemen tot genézen.

XCIV. Van allerlei rang.

Veel stroomen storten zich in de' Oceaan,
Niet één vraagt de àndren: 'waar komt Gij van daan?'
Wilt gij wat gróóts: leer zóo te zamen gaan!

XCV. Het boek der natuur.

Gij klaagt, gij hebt geen boeken, uit wier blâdren
Uw geest een schat van wijsheid kan vergâdren....
Is iedre boom geen levend boek vol blâdren?

XCVI. Onze vader.

Ja, 't 'Onze Vader' is het hoogst gebed,
Het steunt en troost in alle nood' en smarten;
En zoo er iemand 'Vader-Ons' voor zet...
Ai, laat hem 't bidden, naar 't gevoel zijns harten!

XCVII. Gewogen.

Zeg! Wie ligt er op die baar?
Was hij arm of was hij rijk,
Was hij Vorst of Bedelaar?..
Och! de Dood kent slechts 'gelijk:'
Maar Gods hand houdt de' evenaar!

XCVIII. Behouden thuis.

Als 't scheepjen in de haven landt,
Met schat van Oost- of Westerstrand,
Dan vlagt en wimpelt mast en want: -
Wat treurt gij, Droeven! bij 't Begraven?
Kwam ook dàt Schip niet in de Haven?

XCIX. Vergroeid.

Ras
Groeit er op menig dierbre Grafsteê gras:
Och, dat het niet zoo vaak in 's menschen harte ook was.

C. Aan 't einde.

Gij bonte mengling van het leven,
Wat is er, als wij grafwaarts gaan,
Van u nog over, en gebleven? -
Een stille zucht, een weemoedstraan...
En (om in 't doodsdal ons te sterken)
Gebeden, deugden, goede werken.